Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT פרייז 15 גראשען (ציהונג פון דער מלוכה־לאטעריע — זעה זייט 9) היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 13 | Łódź, Wtorek, 15 Stycznia 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, יא שבט תרצ״ה | № 13

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל.

היינט אכט א זייגער פריה
וועלן פערעפענטליכט ווערן די אפיציעלע רעזולטאטען פון פלעביסציט
דער דייטשער זיג איז אויסער יעדען ספק
די נאציס האבען אנגעווענדעט טעראר און שיקאנעס לגבי די שטימענדע

פאריז, 14. (ספ. טעל.).
פון סאארבריקען מעלדעט מען, 5 פארטאגס האט זיך פארענדיגט דער טראנספארט פון די וואהל־אורנעס קיין וואַרשבורג. 5 א זייגער פארנאכט האט מען אנגעהויבען צו צעהלען די שטימען.

בערלין, 14. (ספ. טעל.).
דאס דייטשע אינפארמאציע־ביורא מעלדעט, אז היינט דינסטאג, 8 א זייגער אין דער פריה באַ־דעם וועט מ'וועט פערעפענטליכט ווערען דער רעזולטאט פון פלעביסציט, וועט דער נאציאנאלער פערטרעטער אין סאאר־געביט בירקעל האלטען א רעדע, אין וועלכער ער וועט מיטטיילען היטלער'ן און דעם גאנ־צען דייטשען פאלק דעם רעזולטאט פון פלעביסציט.

פאריז זעהט פאר א זיג פון די דייטשע

פאריז, 14. (ספ. טעל.).
אלע פאריזער צייטונגען זאגען ארויס די מיי־נונג, אז בים פלעביסציט האט זיך א זעהר גרויסע מעהרהייט ארויסגעזאגט פאר'ן צוריקקעהר פון סאאר געביט צו דייטשלאנד.

די דייטשע טריומפירען

בערלין, 14. (ספ. טעל.).
די פאליטישע קרייזען האלטען, אז 80 פראַ־צענט שטימען זענען געפאלען בים פלעביסציט פאר דייטשלאנד. היטלער וועט מארגען אויפנעהמען דעם אויסערן־מיניסטער נויראט, מיט וועלכען ער וועט ארומרעדען די ווייטערדיגע דייטשע אויסערן־פאלי־טיק אין צוזאמענהאנג מיט'ן זיג בים פלעביסציט.

גאסען־מאניפעסטאציעס

סאארבריקען, 14. (ספ. טעל.).
פאר'ן בנין וואו מ'צעהלט די שטימען פער־זאמלט זיך אנ־אויסגעהויערער עולם, דער המון זינגט דייטשע נאציאנאלע לידער און אויך דאס „הארסט וועסעל־ליד".

אויך די קאמוניסטען מאניפעסטירען

סאארבריקען, 14. (ספ. טעל.).
נעכטען 9 א זייגער אין אווענד האבען די קאַ־מוניסטען אינגעארדענט א גרויסע גאסען־מאניפעס־טאציע, זיי האבען ארומגעמארשירט די גאסען און גע־זונגען דעם אינטערנאציאנאל. די מאניפעסטאציע איז אדורך פולשטענדיג רוהיג.

40 טויזענד מענשען וועלען פערלאזען דאס סאאר־געביט

פאריז, 14. (ספ. טעל.).
די פראנצויזישע צייטונגען בערעכענען, אז 40 טויזענד פערזאן וועלען פערלאזען דאס סאאר־געביט. דער פראנצויזישער קאנסולאט איז בעלא־גערט מיט מענשען וועלכע בעטען וויזעס קיין פראנק־רייך.

האאג, 14. (ספ. טעל.).
די האלענדישע רעגירונג האט בעשלאסען צו געבען די עמיגראנטען פון סאאר איינרייזע ערלויב־נישען קיין האלאנד.

סאארבריקען, 14. (ספ. טעל.).
דער אנפיהרער פון אינהייטס־פראנט מאקס בראון איז באלד נאך דער אפשטימונג אנטלאפען פון סאאר־געביט.

די נאציס האבען אנגעווענדעט טעראר

פאריז, 14. (ספ. טעל.).
די נאציס האבען אנגעווענדעט א שרעקליכען טעראר בעת'ן פלעביסציט, ס'איז מעגליך, אז דער „אינהייטס־פראנט" וועט אנגעבען א פראטעסט צו דער פעלקער־ליגע צוליב דער האלטונג פון דער פלעביסציט־קאמיסיע און וועט פערלאנגען א ניי'ע אפשטימונג.

די פלעביסציט־קאמיסיע ענדיגט די ארבייט

פאריז, 14. (ספ. טעל.).
די פלעביסציט־קאמיסיע וועט פערענדיגען איהר ארבייט היינט 7 אין אווענד און דאן וועט זי מיט א ספעציעלען צוג אפפאהרען צוזאמען מיט'ן גאנצען מאטעריאל קיין גענף, דער אפיציעלער רע־זולטאט וועט איבערגעגעבען ווערען היינט 8 אין דער פריה דורך אלע ראדיא־סטאציעס אין דער וועלט.

די דייטשען בעקומען אכציג פראצענט שטימען

פאריז, 14. (ספ. טעל.).
לויט אינפארמאציעס פון אפיציעלע פראנצוי־זישע קרייזען האבען די דייטשען בים פלעביסציט בעקומען 80 פראצענט שטימען.

די פראנצויזישע גרעניץ איז נישט געשלאסען

פאריז, 14. (ספ. טעל.).
אין די פראנצויזישע אפיציעלע קרייזען לייק־לוקנט מען קאטעגאריש, אז די פראנצויזישע גרעניץ בים סאאר־געביט זאל געשלאסען ווערען.

איטאליען לאדענט איין דעם פעלקער־ליגע־ראט קיין רוים

פאריז, 14. (ספ. טעל.).
פון רוים מעלדעט מען, אז די איטאליענישע רעגירונג וועט זיך ווענדען צום פעלקער־ליגע־ראט אז די באהענטסטע סעסיע פון ראט זאל פארקומען אין רוים.

מיניסטער בעק איז קראנק געווארען אין גענף

גענף, 14. (ספ. טעל.).
דער מיניסטער בעק, וועלכער איז שוין געווען פערקיהלט אין ווארשע, איז אין גענף קראנק גע־ווארען, די טעמפעראטור איז 38. דער דאקטאר האט ערקלערט, אז דער מיניסטער איז קראנק אויף בראנכיט און ער מוז בלייבען אין שטוב.

נייע פארלאמענט־וואהלען אין ענגלאנד
וועלען פארקומען נאך אין היינטיגען יאהר

לאנדאן, 14. (ספ. טעל.).
אין די פאליטישע קרייזען האט זיך פער־שפרייט א קלאנג, אז די וואהלען צום פארלאמענט וועלען פארקומען אין הערבסט היינטיגעס יאהר. די איצטיגע רעגירונג האלט, אז די פערבעסערטע ווירטשאפטליכע לאגע און די ערפאלגען אין דער אויסלענדישער פאליטיק האבען אזויפיל פער־שטארקט איהר פאזיציע, אז די נייע וואהלען וועלען ברענגען א זיג פון דער איצטיגער קאאליציע.

Dnia 14-go Stycznia r. b. zmarł po krótkich cierpieniach współpracownik nasz
ś. p.
STANISŁAW WALAWSKI
b. Pułkownik Dyplomowany Wojsk Polskich w stanie spoczynku.
W Zmarłym tracimy oddanego i sumiennego pracownika.
Cześć Jego pamięci!
WIDZEWSKA MANUFAKTURA Sp. Akc.
127

W pierwszą bolesną rocznicę śmierci naszego nieodżałowanego kolegi B. P.
Dawida Zelcera
STUD. MED.
składają Matce i Rodzeństwu Jego wyrazy najgłębszego współczucia.
KOLEDZY z LUBLANY
Pamięć o Nim zawsze wśród nas pozostanie!

נאך לאנגע שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 79 יאהר אונזער טייערער און אויג־פערגעסליכער פאטער, שוויגערפאטער, גרויספאטער, אורגרויספאטער, שוואגער און אנקעל
ג. ע. וואלף זעליג ב״ר ישעי׳ ז״ל
ראזענבלום
די לוי׳ קומט פאר היינט דינסטאג, י״א שבט פ׳ בשלח (15. יאנואר 1935), 1.30 בייטאג פון טרויער־הויז, שרודמיעסקא 23, ווענען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער
5789 די טיעפטרויערנדע הינטערבליבענע

נ. ע.
אחרי מחלה כבדה נאסף אל עמיו האיש החסיד הישר באדם משלשת היוחסין
ר׳ נפתלי הירץ ברבי דוב פאבריקאנט ז״ל
חתן הרב ר׳ שמחה סלוצקי זצ״ל
בשנת השבעים ושלש לחייו.
הלויתו תהי׳ היום ביום ג׳, י״א שבט תרצ״ה בשעה 12 בצהרים מבית־החולים לפוזננסקי.
השרויים באבל כבד
אשתו, בניו, בנותיו, אחיו, חתניו, כלותיו ונכדיו.
119

סעסיע פון פעלקער=ליגע=ראט

דייטשלאנד קומט צוריק אין דער ליגע

ג ע נ ף, 14 (ספ. טעל.)

דער ראט פון דער פעלקער־ליגע האט היינט אפגעהאלטן א פערטרויעדליכע זיצונג און דאן אנ׳עפענטליכע זיצונג, אויף וועלכער ס׳איז פארגעלייענט געווארן די מיטטיילונג פון דער פעלקער ליגע-קאמיסיע, אז דער פלעביסציט אין סאאר געביט איז אדורך רוהיג.

דאן איז אויסגעהערט געווארן דער בע ריכט וועגן אנ׳אויסטויש פון דער בעפעלקערונג צווישן גריכענלאנד און טערקיי. דער ראט האט זיך דאן פערנומען מיט׳ן שוץ פון די נאציאנאלע מינדערהייטן אין אלבאניען און מיט׳ן סכסוך צווישן איראק און פערסיען.

פ א ר י ז, 14 (ספ. טעל.)

דער לאנדאנער קארעספאנדענט פון „האוואס" טיילט מיט, אז אויף דער זיצונג פון ענגלישען מיניסטארען ראט אונטערן פארזיץ פון מאקדאנאל׳ן איז בעטראכט געווארן די פראגע פון דייטשלאנדס צוריקקעהר אין פעלקער ליגע.

סיימאן האט אפגעגעבן א בעריכט פון זיין געשפרעך וואס ער האט אפגעהאלטען וועגען דעם ענין מיט לאוואל׳ן. נאכן זיג פון דייטשלאנד אין סאאר געביט וועט ענגלאנד באלד ארויסרוקען די פראגע פון דייטשלאנדס צוריקקעהר אין דער ליגע. דערביי זאל געזיכערט ווערען די גלייכהייט פון בעוואפנונג פאר דייטשלאנד.

ג ע נ ף, 14 (ספ. טעל.)

דער קאמיסאר ליטווינאוו האט היינט אפגעהאלטען א לענגערע קאנפערענץ מיטן מיניסטער בענעש.

ג ע נ ף, 14 (ספ. טעל.)

דער אויסערן מיניסטער בעק האט צוליב זיין קראנקהייט אויפגענומען ביי זיך אין די אפאר טאמענטען דעם טערקישען און דאן דעם אונגארישען אויסערן מיניסטער.

אנטי=יודישע שריט אין עסטרייך בלייבן אין קראפט

געפאהר פון נייע שוועריגקייטען פאר יודען אין דער אדוואקאטור

ווי ע ן (יט״א) פון גוט־אינפארמירטע קוועלען הערט זיך דער וויענער יט״א־פארשטעהער, אז איז די קרייזען, וואס שטעהען נאהענט צו דער עסטרייכישער רעגירונג, ווערען איצט אויסגעארבייט פראיעקטען וועגען דער רעפארם פון דער אדוואקאטור, וואס זאלען אוממעגליך מאכען דעם צוטריט פון יודישע קאנדידאטען צום אדוואקאטען־בערוף, הגם דאס וואָרט יוד ווערט אין די פראיעקטען נישט דערמאנט.

די דאזיגע פראיעקטען האבען אין די יודישע קרייזען ארויסגערופען בעאונרוהיגונג באך מעהר צוליב דעם, וואס די אנגלירונג פון די אנטי־יודישע שריט אין עסטרייך, וואס איז פערשפראכען געווארען — לויט די אויסלענדישע מיטטיילונגען — דורך דעם עסטרייכישען פינאנץ־מיניסטער ד״ר בורעש איז א געשפרעך מיט דעם פערוואלטונגס־ראט פון „באנק אף ענגלאנד" סער אטא נימייער, ווערט נישט פערווירקליכט, פערקעהרט, אלע רעדוקציעס און מאסנאמען געגען יודישע דאקטוירים, באנק־בעאמטע א. א. וו. זענען געבליבען אין קראפט, דאס זעלבע איז בנוגע דער ארויסשטויסונג פון די יודען פון די פערזענליכע קעהרשאפטען.

אין די יודישע קרייזען רופט ארויס גרויס פערוואונדערונג דער פאקט, דאס אין אלע לעצטע אפיציעלע ערקלערונגען פון די עסטרייכישע מלוכה מענער, רעדט זיך יעדעס מאל וועגען א „מוסטער־האפטע" רעכטס און קולטור־שוץ" אבער נישט וועגען א פולע בירגערליכע גלייכבערעכטיגונג, וואס ווערט פארמולירט אין די מינדערהייטס־בעשטימונגען פון פרידענס־טראקטאט, וואס בילדען א בעשטאנדטייל פון דער עסטרייכישער קאנסטיטוציע.

קאנפיסקאציע פון דער אויסלענדישער פרעסע אין דייטשלאנד

בערלין, 14. (ספ. טעל.)

אין די לעצטע טעג זענען אין דייטשלאנד קאנפיסקירט געווארען אלע פראנצויזישע, ענגלישע און שווייצארישע צייטונגען.

2 מיליאן 600.000 ארבייטסלאזע אין דייטשלאנד

בערלין, 14. (ספ. טעל.)

לויט אפיציעלע ציפערען האט די צאהל ארבייטסלאזע אין דייטשלאנד אין חודש דעצעמבער בעטראפען 2 מיליאן 600 טויזענד.

קיין שום מילדער קורס אין דייטשלאנד

„פעלקישער בעאבאכטער" האלט נישט דערפון

ב ע ר ל י ן, 14 (יט״א טעלעגראפיש)

דער „פעלקישער בעאבאכטער", האט פערעפענטליכט א מעלדונג, אז אלע קלאנגען וועגען א מילדערן קורס אין דייטשלאנד נאכ׳ן סאאר־פלעביסציט, זענען אויסגעטראכט פון יודען.

די סערטיפיקאטען-פערטיילונג פון לעצטען שעדיול

ערקלערונג פון יצחק גרינבוים

י ר ו ש ל י ם, 14 (יט״א טעלעגראפיש)

אויף א פרעסע=קאנפערענץ, האט גרינבוים ערקלעהרט, אז די סערטיפיקאטען אויפ׳ן לעצטען שעדיול וועלען ענדגילטיג פערטיילט ווערען אויף פאלגענדען אופן:

פאר אינדוסטריעלער — 400, תימנ׳ער יודען — 350, טוריסטען — 175, חלוצים 3,800 פאר האנדווערקער — 2 טויזענד און פאר קרובים — 1250 סערטיפיקאטען.

10-יעהריגער יובל פון חיפה׳ר טעכניקום

ח י פ ה, 14 (יט״א טעלעגראפיש)

דאס חיפה׳ער פאליטעכניקום פייערט דעם 10 יעהריגען יובל. אין דער פייערונג וועט זיך בעטייליגען דער הויך קאמיסאר וואוקאפ.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר מאגען-שוואכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג.

DR. MED. H. LUBICZ
פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפפאנגס-שטונדען 8—10, 12—2, און 5—8 אוונד,
זונטאג און יום-טוב פון 9—11 בייטאג
און יו״ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל

רעפרעזענטאנץ=טעאטער „ראזמאיטאשטשי" ציגעל-גאס 27 טעל. 212-25
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

ווי אזוי קאנסט איינזיצען אין שטוב ווען ביי
רעגינא צוקער
לאכט מען, זינגט מען, טאנצט מען, אז די ווענד ציטערן?...
היינט, דינסטאג, 9.30 אוונט
גרויסע הנחה- און פאלקס=פארשטעלונג
אלע בילעטן אין פארטער—1 זל. צום לעצטען מאל!
חאצקעלע כל=בו-ניק
אין 3 אקטען, 20 נומערן געזאנג און טענץ
רעגינא צוקער אין דער הויפט-ראל.
נאך דער פארשטעלונג: א גרויסער קארנאוואל-פיקניק
וואו נעמט מען חתנים אין לאדז??
א קהלה-זיצונג אין 1 אקט. אקטועל! — הומאריסטיש! — לאכען אהן א סוף!
געזעלשאפטען און פאראיינען, וואס ווילן אפקויפן די גלענצענדע פארשטעלונג „דאס לעבן רופט"
צו זעהר צוגענגליכע פרייזען, קאנען זיך ווענדען יעדען אוונד אין קאנצעלאריע פון טעאטער.

קינא=טעאטער „MIRAŻ"
11 ליסטאפאד (קאנסטאנט.) 16
היינט גרויסע פרעמיערע!
גרויסער סאוויעטישער פילם
„פעטערבורגער נעכט"
פראדוקציע פון „Sojuzkino"
אין מאסקווע, אין די הויפט-ראלען:
Wiera Tarasowa
i M. Doronin
אויסערן פראגראם:
פאראמאונט און P. A. T.
פרייזען פון די פלעצער:
54 גר., 85 גר. 1.09 זל. באלקאן 75 גר.
דער זאל איז גוט בעהייצט.

Dr. med. Z. Wajs
האט זיך איבערגעצויגען אויף
נאווראמיעסקא 5 (פראנט)
ספעציאל-ארצט פאר הויט, ווענערישע, האר און געשלעכטס-קראנקהייטן
נעמט אן פון 9—1 און פון 3½—8 אוונט.
זונטאג און יום-טובים פון 9—1 מיטאג
צו לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. M. Wajnberg
נערווען=קראנקהייטען
(עלעקטריזאציע)
נעהמט אן פון 5 — 8 אוונד
זשעראמסקיעגא 25
טעל. 172-20

AMBULATORJUM
ZŁAMAN
(צובראכענע קנאכען)
מיט רענטגען-דורכלייכטונג אויפ׳ן ארט
לעטשניצע-פרייזען

Dr. J. Lubicz
Południowa 9, tel. 183-17.

Dr. Zygmunt
Henrykowski
ספעציאל-ארצט פאר ווענערישע
הויט-קראנקהייטען און מאגען-שוואכע
האט זיך איבערגעצויגען אויף
פיעטריקאווער 86
טעל. 143-63
נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אוונד.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע זאל.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס.
קראנקהייטען
פיעטרימאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 1³⁰—2³⁰ מיטאג
און פון 5—9 אוו. זונטאג פון 10—1 בייטאג.
א ל ע א ר ט א נ א ל י ז ע ן.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

Dr. HELLER
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מאגען-שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט
זונטאג פון 11—2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזן

Dr. med.
ROZENHAUZ-
EDELISTOWA
ספעציאל-ארצט פאר קינדער-קראנקהייטן
וואוינט איצט פאלודניאווא 6
טעל. 110-49
נעהמט אן פון 8 — 9 פריה
און פון 4— 6 נאכמיטאג.

Dr.
S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (סיפילי און טריפער), היילט מאגען-שוואכע
פיעטריקאווער 90 טעל. 129-45
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע–פרייזן

די ן-טע און ביליגסטע קוועלע פון
רעשטען
אויף פאלטענס און אנציגער
פון די בעסטע ביליצער און טאמאשאווער סחורות, די מאדערנסטע מוסטערן, אין א גרויסען אויסוואהל, בעקומט מען נאר ביי
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 נאווראמיעסקא 5
טעל. 156-09
גערענקט. פראנט 2 שטאק.

מיין פריינד
איסר העכט און פרוי
צום געבורט פון זייער ערשט טעכטערל
ווינשט א הארציגען מזל-טוב און א גרינגע דערציהונג
מ. רייך.

ערשטע יודישע שליפעריי
„ZGODA" א. פ.
לאדז, ציגעל=גאס 2, טעל. 134-51
(רוג פיעטריקאווער)
מאכט בעקאנט, אז זי נעמט אן צו שלייפען און שארפען אלערליי מכשירים פאר פליישערס, שניידער, איינבינדער, פריזיערס זאווי גלימשערס אז״וו
ערשטקלאסיגע אויספיהרונג! סאלידע בעהאנדלונג!
ב י ל י ג ע פ ר י י ז ע ן!

זאל דאס יודישע לאדז וויסען,

אז ביי דעם אינהאבער פון ווארשעווער זאל, פאלודניאווא 36 איז דער חילול שבת ווייטער, און מיט זיין הב״הה מעהר נישט מחלל שבת צו זיין, איז ער נאר געווען אויסען דורך דעם ארייננארען א רבישע חתונה.

די צ״ק
„שומרי ומזהירי שבת"

5783

רעכער
ווערען אויסגעגאסן
ביי ג. נארדמאן
שרודמיעסקא 8.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מאגען-שוואכע
אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40
פראנט, 1-טער שטאק.
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9 – 1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע - זאל פאר פרויען.

אויערען, נאז און האלז
קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z.Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צווע־אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 11-1 און פון 5–8 אוונט.

Dr
Wajnberg
ספעצ. פון לונגען- און הארץ-קראנקה.
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אוו.

אויגען-קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אוונד.

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
6 שערפּיעז 37 (בענעדיקטא)
נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

פאליטישע ריכטליניעס פון דער יודישער אגענץ

רעפעראט פון ב. לאקער אויף דער ניו-יארקער סעסיע פון אדמיניסטראטיוו-קאמיטעט פון דער יודישער אגענץ

ניו-יארק (יט"א) אויף דער סעסיע פון אדמיניסטראטיוו-קאמיטעט פון דער יודישער אגענץ, וועלכע איז אבגעהאלטען געווארען אין די ערשטע טעג פון יאנואר אין ניו-יארק, אונטער'ן פארזיץ פון ה' נעיוויל לאסקי, האט דער עקזעקוטיוו-מיטגליד פון דער יודישער אגענץ ה' בערל לאקער געהאלטען א רעפעראט וועגען די ריכטליניען פון דער פאליטיק פון דער יודישער אגענץ.

עס זענען פארהאן אזעלכע, וועלכע טראכטען — האט ער־קלערט אין זיין רעפעראט ב. לאקער — אז די בעסטע פאליטיק וואלט בעשטאנען אין פראטעסטען און כסדר'דיגע אנקלאגען געגען דער מאנדאט-רעגירונג, ארויסגעהענדיג, וואהרשיינליך פון דעם שטאנדפונקט, אז וואס מעהר מיר וועלען פארדערען, אלץ מעהר וועלען מיר בעקומען, דאס איז אבער בישט שטענדיג דער פאל. די פריינדליכע צוזאמענארבייט מיט דער מאנדאט-רעגירונג בילדעט דעם נארמאלען וועג פון דער טעטיגקייט פון דער יודישער אגענץ. סיי די פריהערדיגע, סיי די איצטיגע עקזעקוטיוו האבען בעוויזען, אז זיי האבען דעם מוט צו רעדען אין א קרעפטיגען טאן און פארשטעלען דער מאנדאט-מאכט די יודישע פאדערונגען. מען דארף אבער האבען א חוש פאר פראפארציע אין האנדלונג לגבי דער מאנדאט-מאכט. די יודישע אגענץ האט פערטיידיגט ענערגיש דעם שטאנדפונקט, אז צוליב פאליטישע טעמים טאר די עליה אין קיין פאל נישט בעגרענצט ווערען.

די יודישע עמיגראציע-נויט און קיינמאל נישט געווען אזוי גרויס ווי זי איז איצט — האט ב. לאקער געזאגט — דער איינציגער פונקט אין דער וועלט, וואוהין מיר קענען זיך ווענדען, איז ארץ-ישראל. מיר האבען בלויז איין פלאץ אין דער וועלט, וואו יודען קענען קומען שטיצענדיג זיך אויף דיערע רעכט און א דאנק די דאזיגע רעכט און דעם אריינשטראם פון יודישען קאפיטאל און יודישער מענשען-קראפט אין לאנד, קען ארץ-ישראל זיין אימשטאנד אריינצונעהמען איבער 40.000 יודען, א טייל דענקען אפילו 60.000 אדער 70.000 א יאהר. מיר בעשטעטיגען מיט דאנקבארקייט די 40.000, וואס דאס איז נאך אלעמען צעהן מאל אזוי פיל ווי די 4,000, וואס פלעגען אריינקומען ערשט מיט עטליכע יאהר צוריק. אבער מיר גלויבען נאך אלץ. אז עס האט נאך געקאנט אריינקומען א בעדייטענדע צאהל, וואס מען האט נישט געלאזט אריינקומען און דאס פערשאפט אונז גרויס צער. און אזוי וועלען מיר טאקע זאגען דער רעגירונג".

ארץ-ישראל קען זיין די לעזונג פון דעם יודישען עמיגראציע-פראבלעם, ווענינסטענס פאר יע־

נעם טייל פון יודישען פאלק, וועלכער וויל קומען קיין א"י, באר דאן ווען א"י וועט האבען אן עקאנאמישע סטרוקטור, וואס וועט בארמעגלייכען דאס יודישע לעבען. ד. ה. א ווירקליך פראדוקטיווע בעפעלקערונג אין ארץ-ישראל, פערוואנצעלט אין אלע צווייגען פון ווירקליכער עקאנאמישער ארבייט און קודם כל אין דער לאנדווירטשאפט.

ה' לאקער האט זיך דאן אבגעשטעלט אויף דעם לעגיסלאטיוו-ראט אין ארץ-ישראל און האט ערקלערט:

„מיר האבען זיך בעמיהט אויפצוקלערען די רעגירונג פארוואס מיר זענען אין דעם מאמענט געגען א לעגיסלאטיוו-ראט, וועלכער עס איז שריט, וואס קען פערגרעסערן, אז די יודען פון ארץ-ישראל זאלען געשטעלט ווערען אין דער לאגע פון א מינדערהייט אין לויט אונזער אנשויאונג געגען דעם גייסט און בוכשטאב פון מאנדאט".

ה' לאקער האט דאן אונטערשטראכען, אז די בעציהונגען צווישען די יודען און אראבער האלטען זיך כסדר אין בעסערען, דערביי האט דער רעדנער בעטאנט, אז יודען טארען נישט מאכען דעם טעות פון אונטערשעצען דעם אראבישען נאציאנאלען גייסט, עס איז דא א זעהר ערנסטע און זעהר אויפריכטיגע נאציאנאלע בעוועגונג צווישען די אראבער, בעזונדערס צווישען דער יוגענד. מיר דארפען דאס פערשטעהן. פון דער צווייטער זייט אבער, טארען מיר נישט מעסטען דעם אראבישען גייסט בלויז לויט דעם וואס אראבישע פאליטיקער זאגען. די אראבישע מאסען דערנעהנטערען זיך צו די יודען. אין די לעצטע צוויי דריי יאהר זענען גענומען געוואר'ן שריט צו שאפען א נעהנטע'ע פערשטענדניש צווישען די יודען און דעם אראבישען לעבען.

הרב בערלין איז דימיסיע

ירושלים, 14. (יט"א טעלעגראפיש). דער פרעזעס פון „מזרחי", הרב מאיר בערלין האט זיך אנגעגעבען אין דעמיסיע.

לאדזער נייעס

דער טראמוואי נומער 9 האט נעכטען אנגעהויבען צו קורסירען

(א) מיט'ן 14 ד. ח. איז געלאזט געווארען אין גאנג די טראמוואי-ליניע נומער 9, וועלכע ציהט זיך פון קאנסטאנטינער-אלעשיע דורך סרעבזשינסקא, פרייהייטס-פלאץ, פעטריקאווער, זשגאווער ביז כאיגע.

פרנס זילבערשטיין פאהרט אפ קיין ארץ-ישראל

מארגען מיטוואך 7,40 פריה פאהרט אפ מיט דער פאבריקס-באהן נאך ארץ-ישראל דער בעקאנטער כלל-טוער, פרנס ד. ה. זילבערשטיין. אין שייכות מיט זיין אפפאהר איז אין לאקאל פון דער אגודה פארגעקומען א פייערליכע געזעגענונג מיט פרנס זילבערשטיין. א גאנצע רייה אגודה'שע טוער האבען געהאלטען געזעגענונגס רעדעס.

גנבות

(א) נעכטען ביינאכט איז אדורכגעפיהרט געווארען אנ'איינברוך - גנבה אינ'ם קאלאניאל-געוועלב פון כאסקעל קוראפאטווע (וויגורא 9). עס זענען ארויסגע'גנב'עט געווארען סחורות פאר אנ'ערך 3.500 זלאטעס.

ביי מירע בוכוויץ (זגארזשער 34) האט מען ארויסגע'גנב'עט פערשידענע חפצים פאר 400 זל.

לאדזער העברעאישע דראמאטישע סטודיע פאהרט אפ נאך פאלעסטינע

אפשידס-אווענדען אין „הזמיר"

אין די נאהענטסטע טעג פערלאזט לאדז און פאהרט אפ נאך ארץ-ישראל, די בעקאנטע לאדזער העברעאישע דראמאטישע סטודיע. אין משך פון איהר 7-יעהריגער עקזיסטענץ האבען די העברעאישע סטודיאנטען זיך געלאזט נישט איינמאל הערען דעם לאדזער עולם מיט זייערע פיינע טעאטראלע לייסטונגען. און נישט בלויז אין לאדז נאר איבער גאנץ פוילען זענען לעצטענס אויפגעטרעטען אונזערע לאדזער העברעאישע ארטיסטען, און אומעטום, וואו נאר זיי זענען אויפגעטרעטען זענען זיי בעגייסטערט אויפגענומען און זייער טעאטראלישע ארבייט איז ווארים אפגעשאצט געווארען.

נאך 7 יאהר ארבייט, פאהרען זיי איצט אפ אלס חלוצים נאך ארץ-ישראל. וועלענדיג זיך געזעגענען מיט זייערע פילע פריינד, ארדענט איין די העברעאישע דראמאטישע סטודיע 3 אפשידס-אווענדען אין „הזמיר", היינט דינסטאג 9 אווענד, דאנערשטאג 9 אווענד און זונטאג נאכמיטאג. דער אפשידס-פראגראם פון די סטודיאנטען בעשטעהט פון די שענסטע נומערן פון זייער רעפערטואר אויסגעפיהרט אין העברעאיש און יודיש.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי — — — —	97 50
3 פראצענטיגע בודאוולאנע —	46.00
4 „ דאלארובקא —	53.25
7 „ סטאבילוזאציע (אמ.)	70.37
5 „ ווארשאווער פ.ב. 1934	61.13
5 „ לאדזער „	53.00
ענגלישער פונט — — —	25.93
דאלאר אפיצ. 5.28 נישט אפיצ. —	5.24
גאלד-דאלאר — — — —	8.91.50
גאלד-רובל — — — —	4.59
דייטשער מארק — — —	1.92

GABINET KOSMETYCZNY
I. NAMIOTOWEJ
ul. Narutowicza 11 front, I piętro
przyjm.: 10–3 i 5–8.
Masaż twarzy, maquillage,
trwałe przyciemnianie
brwi i rzęs, usuwanie
brodawek oraz zbędnego
owłosienia.
Porady bezpłatne.
Ceny przystępne.

קאטאסטראפע מיט א יאפאנישען מיליטערישען צוג

30 מענשליכע קרבנות

פעקין, 14 (ספ. טעל.) צווישען מוקדען און שאנהאיקוואן איז פאר געקומען א באהן קאטאסטראפע מיט א מיליטער צוג. 12 יאפאנישע זאלנער זענען דערהרגעט גע־ ווארען 18 — פערוואונדעט. פון כינעזישע קוועלען מעלדעט מען, אז די קאטאסטראפע איז אנ'ארבייט פון די אויפשטענדיגע.

טעאטער „פילהארמאניע"
נארוטאוויטשא 20
היינט. פאפולערע פארשטעלונג
פון דראמאטישען אנסאמבל
אונטער דער קינסטלערישער לײטונג פון
אברהם מארעווסקי
ס'ווערט געשפילט די פרעמירטע פיעסע אין 4 אקטען
דאס לעבן רופט!
פון ביל-בעלאצערקאווסקי
יודיש און רעזשי:
א. מארעווסקי
ס'נעמען אנטייל:
אברהם מארעווסקי
רחל האלצער
דוד ליכט
יעקב קורלענדער
און אנדערע
אנהויב 9 אווענד
בילעטען פון 50 גראשען
אין קאסע פון פילהארמאניע

דער סאוויעטישער לופט-פלאט

עווענטועלער בונד צווישען מאסקווע און פאריז

לאנדאן, 14. (ספ. טעל.) וועגן די סאוויעטישע לופט-כחות. דער בעקאנטער אמעריקאנער זשורנאליסט פישער, וועלכער געפינט זיך זייט עטליכע יאהר כסדר אין מאסקווע האט היינט אפגעדרוקט אנ'ארטיקעל אין „ניו-כראניקל" פישער האלט, אז די סאוויעטען האבען 3500 אעראפלאנען אין 500 וואסער-פלאנען אין קאמפס-גרייטקייט. ווייטער זענען נאך פערהאן 2500 ציווילע אעראפלאנען, וועלכע קענען בענוצט ווערען פאר א מלחמה.

פישער האלט, אז אויב דייטשלאנד וועט אנגרייפען פראנקרייך, וועט דער סאוויעטישער לופט-פלאט אטאקירען דייטשלאנד. וועגען דעם קומען פאר אונטער-האנדלונגען צווישען מאסקווע און פאריז.

קלאנג-קינא-טעאטער
Zachęta
זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג!
דראמע פון פרייד און טרעהרען א. נ.
„דער מענש,
וועלכער האט צוגע־
גנב'עט א הארץ"
אין די הויפט-ראלען: דאס געניאלע פארל,
די 2 קליינינקע שטערנס
BOOTS MALLORY,
EI BRENDEL
oraz JAMES DUNN
— II —
„אויף דער גאס"
אין די הויפט-ראלען:
Madelene Ozeray i Sokołow
Pierre Aumont.
דער זאל איז גוט בעהייצט.

ראטעוועט אייער געזונד
קראנקע אויף רופטורען (ברוך-קראנקהייטען)
ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך-קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספעציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך-באנדאזשען.
אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל-גארסעטן אויף ביינער-שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטאפעדישע הייל-אפאראטען אויף פלאטפוס.
ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען, אויף זשילאקעס — גומי-זאקן לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס
ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל-ארטאפעדיע
Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג
לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקי)
(פראנט פארטער), טעל. 177-09 נאהנט פון לאדזער פאבריקס-באהנהויף
בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאונבעדינגט נויטיג. צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק-בריף.
(אין זגערזש אויף פלאמאצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

לאדז. 15 יאנואר 1935

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאדז. 15 יאנואר 1935

ערגער פאַר הונגער און קעלט

דער יוד פערלירט ביסל־עכווייז די האָפנונג

וויפיל מאָל די פערטרעטער פון יודישען ווירט־שאַפטליכען לעבען ווייזען אַן אויפן קאַטאַסטראָפאַ־לען עקאָנאָמישען מצב פון די יודען אין פוילען, קריגען זיי יעדעס מאָל אַנ'ענטפער: איז די לאַגע פון פוילישען פויער?

מ'מוז צוליב דעם ערקלערען, אַז די אָביעקטיווע לעבענס־בעדינגונגען פון דער יודישער בעפעלקע־רונג אין פוילען זענען נישט בעסער פאַר די פוי־ערישע. דער פויער לעבט אין גרויס אָרימקייט. דאָס איז אמת. אָבער ר'האָט אַנ'אייגענע כאַלופּע, פון וועלכער קיינער קאָן איהם נישט אַרויסטרייבען ר'האָט אַנ'אייגען שטיקעל ערד, פון וואַנען ער מוטשעט נישט אָפּ און ר'האָט אייגענע קאַרטאָפעל, וואָס וועלען איהם פערהיטען נישט אויסצוגייען פון הונגער. דער דלות פון פויער ליגט געוועהנליך דערין, וואָס ער האָט נישט קיין געלד אויף שוועבע־לעך, אויף שטיוועל, אויף צוקער. אָבער ר'האָט אַ דאַך איבער'ן קאָפּ, ר'האָט קאַרטאָפעל און קודם כל אַ האָפנונג אויף בעסערע צייטען. דער זעלבסט־געפיהל פון פוילישען פויער איז אויסגעצייכענט, דער פויער ווייסט, אַז הינטער איהם שטייט די גאַנצע געזעלשאַפט, די רעגירונג און דער גאַנצער אדמי־ניסטראַטיווער אַפּאַראַט, דער פויער ווייסט, אַז כדי איהם צו ראַטעווען פערניכטעט מען דעם סוחר, מ' פערניכטעט דאָס קרעדיט־וועזען, מ'קאַליעטשעט די גאַנצע ריכטונג אין דער ווירטשאַפטליכער פּאָליטיק פון דער רעגירונג.

דער מצב פון פוילישען יוד איז בעדייטענד ער־גער. דער פוילישער יוד איז צומייסטענס דער איי־וואוינער פון שטאָט, ער בעזיצט נישט מעהרסטענ־טיילס קיין אייגען הויז, קיין אייגען שטיקעל ערד, קיין אייגענע קאַרטאָפעל, די ברויט און אָרימקייט פונם יוד בעשטייט אין דעם, וואָס נישט ער האָט אַנ' אייגענע שטוב. ר'האָט נישט קיין וואַרימקייט און בעליכטונג און נישט קיין קאַרטאָפעל, און אַ חוץ דעם פיהלט זיך דער יוד פאַטאַל. דער יוד פיהלט אַז געגען איהם ווענדט זיך די גאַנצע געזעלשאַפט, די רעגירונג און דער גאַנצער אַדמיניסטראַטיווער אַ־פּאַראַט פון לאַנד. דער פוילישער יוד ווייסט וועגען דעם, אַז כדי איהם צו פערניכטען מאַכט מען חרוב דעם האַנדעל, מ'רואינירט דעם קרעדיט און מ'ברעכט די ריכטונג פון דער ווירטשאַפטליכער פּאָליטיק פון דער רעגירונג. דער פוילישער יוד פערלירט מיט יעדען טאָג די האָפנונג אויף בעסערע צייטען, און אַט די האָפנונגסלאָזיגקייט, דער אונגלויבען אין דער מעגליכקייט פון בעסערע בעציהונגען ווירקט אויפן יוד ווי סם. וואָס איז ערגער פאַר הונגער, קעלט און אַרבייטסלאָזיגקייט.

דער פויער איז אַראָפּגעפאַלען פון דער נידער־ריגער לעבענס־מדרגה, צו וועלכער ער איז פון תמיד אָן געוועהן צוגעוואוינט, צו אַ נאָך נידעריגער־רער. אַלס איינוואוינער פון דער שטאָט, וואָס ווייס וועגען אַ העכערער לעבענס־מדרגה וואָס איז גע־וואוינט צו העכערע פאָדערונגען, איז דער יוד גע־פאַלען אין אַ תהום אַריין, דערפאַר איז די לאַגע פונ'ם יודען בעדייטענד ערגער פאַר דער לאַגע פונ'ם פויער, דער פויער איז שטענדיג געווען גע־וואוינט צו זיין כאַלופּע, דער יוד, וואָס איז געווען געוואוינט צו וואוינען אין אַ דירה פון עטליכע צי־מער און האָט איצט פערלוירען דעם דאַך איבער'ן קאָפּ, קאָן נישט מסכים זיין דערויף, אַז אויף די עלטערע יאָהרען זאָל ער גיין בעטלען אין אַ נאַכט־לעגער־הויז, אָדער ערגעץ אויף אַ וואָקזאַל, ווער ס'פאַלט אַראָפּ פון פענסטער אין אַ פויעריש הייזעל דער וועט זיך העכסטענס אַביסעל צוקאַליעטשען. אָבער ווער ס'וועט אַראָפּפאַלען פון דריטען שטאָק אויף דער'ערד, דער וועט צוברעכען האַלז און נאַקען.

אין לעמבערג האָבען זיך 55 פּראָצענט פון די דאָרטיגע יודען געווענדעט צו דער קהלה נאָך אונ־טערשטיצונג. אין די דרום־וואָיעוואָדזשטוועס האָבען אויף פסח 31 פּראָצענט פון דער יודישער בעפעלקע־רונג געקריגען אונטערשטיצונג, אין די צענט־אַלע וואָיעוואָדזטוועס — 25 פּראָצענט, מיר וועלען נישט איבערטרייבען אויב מיר וועלען זאָגען, אַז דער גרע־סטער טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוי־לען איז אַנגעוויזען אויף פילאַנטראָפּישער הילף.

ביי אַזעלכע בעדינגונגען וואַקסט די שטייער־שרויף, וואַקסט דער ווירטשאַפטליכער אַנטיסעמי־טיזם, וואָס בעשטייט אין אַרויסוואַרפען די יודען פון קרעדיט, פון ליפערונגען, פון אַרבייטען אויף מלו־כה־פּאָסטענס און ס'וואַקסט די איינשטעלונג געגען האַנדעל, וואָס טרעפט קודם כל די יודען. אין וואַר־שאַ איז פאָרגעקומען אַ גרויסע בעראַטונג פון ווירט־שאַפטליכע כלל־טוער, וואָס איז צונויפגערופען גע־וואָרען אויף צו בעהאַנדלען די מיטלען, דורך וועל־כע מ'קאָן ווירטשאַפטליך העלפען די פוילישע יודען. מ'האָט בעשלאָסען אויסצונוצען די האַנד צו די אַמעריקאַנער יודען, ווידער וועט זיך אַ שאָט טון אַביסעל געלד אויף די פּערמאַנענטע ברידער פון פוילען. די רייכע אַמעריקאַנער יודען וועלען אונז געבען געלד — אויף וואָס? אויף צו בעצאָהלען דעם פערלענגטען שטייער, אויף אויסצוקויפען אַ פּאַטענט אין אויף צו בעצאָהלען אַ חוב? די פוילישע רעגירונג דאַרף וויסען איך וואָס עס גייט דאָס געלד וואָס די יודען קריגען פון זייערע ברידער אין אויס־לאַנד.

מיר זענען לאַגעלע ביגאַר פון דער מלוכה.

מיר ווילען נישט ברענגען קיין שאָדען פאַר פוילען אין אויסלאַנד, מיר זענען קיינמאָל נישט געגאַנגען מיט אַנקלאַגעס צום פעלקערבונד, אָבער זאָלען אונז די רעגירונגס־קרייזען אַנ'עצה געבען, וואָס האָבען מיר צו טון, ווען אונזערע ברידער אין אויסלאַנד וועלען אונז פרעגען פאַרוואָס איז די יודען אין פוי־לען אַזוי שלעכט בעת די רעגירונג האַלט אין איין פערזיכערען אַז די ווירטשאַפטליכע לאַגע איז פוי־לען האַלט זיך אין איין פערבעסערען, אונז וואָלט דע מאָלט אויסגעקומען צו זאָגען, אַז ס'איז דערפאַר ווייל די יודישע קאַטאַסטראָפע איז אַ פועל יוצא פון דער רעגירונגס־פּאָליטיק אין דער ווירטשאַפט. ווייל אַז נישט וועלען דאָך די אויסלענדישע יודען מיינען, אַז מיר דאָ זענען טויגעניכטען, אַ'יב אין אַ גאַנצען לאַנד איז גוט און בלויז די יודען קענען זיך נישט געבען קיין עצה און זענען פולשטענדיג פעראָרימט און רואינירט. (ווער).

דייטשלאַנד פערשווינדט אלס ביכער־קאָנסומענט פון דער וועלט

קאַטאַסטראָפאַלע ירידה פון דער דייטשער העגעמאָניע אויף דעם ביכער־מאַרק

דאָס געדרוקטע וואָרט אין דייטשלאַנד פאַלט מיט אַ מורא'דיגער שנעלקייט וועגען דעם זאָגט עדות אַפילו די סטאַטיסטיק פון דער אַרבייטסלאָ־זיגקייט: בעת די צאָהל אַרבייטסלאָזע איז לויט די אָפיציעלע ציפערען געפאַלען אויף 30 פּראָ־צענט, איז צאָהל אַרבייטסלאָזע דרוקער געפאַלען, לויט די זעלבע אָפיציעלע ציפערען, בלויז אויף 10 פּראָצענט, און לויט ידיעות, נישט אָפיציעלע, אָבער פולשטענדיג בעגלויביגטע, איז די צאָהל אַרבייטסלאָזע אויף דעם געביט בעדייטענד העכער.

וואָס האָט פּאַסירט? פאַרוואָס איז עס אַזוי געשען? וואָסער ראָלע האָט דאָ געשפּילט דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליזם?

קודם כל זענען געוואַלדיג געפאַלען די טיראַזשען פון די דייטשע בלעטער. די צייטונגען זויל מען פשוט נישט נעהמען אין האַנד אַריין צוליב דער מאָנאָטאָנישקייט, איינזייטיגקייט זייע־רער, וואָס קריכט ממש אַרויס פון האַלז, צוליב דער טענדענציעזקייט. דעריבער האָט זיך דער פּערנעהם פון די בלעטער בעדייטענד פערקלענערט, און אַרבייטער זענען געוואָרען איבריג. צייטונגען, וואָס פלעגען זיך דרוקען אין צעהנדליגער זייטען, ווערען געדרוקט אויף עטליכע זייטען, זעצער און דרוקער איז געוואָרען צו פיל. פיל בלעטער זענען בכלל געוואָרען איינגעצען איבריג. זיי האָבען פערלוירען כמעט אַלע לייענער זייערע און האָבען זיך געמוזט פערמאַכען. פון דער פּראָווינץ קומען אַלע מאָל אָן ידיעות, אַז די אָדער יענע צייטונג האָט זיך דערפיהלט פאַר איבריג און האָט זיך פערמאַכט, אָדער האָט זיך צונויפגעגאָסען מיט אַנ'אַנדערער צייטונג. נאָך איין זאַך: פאַר אויסלאַנד זענען די דייטשע בלעטער געוואָרען אַ לחלוטין איבריגע זאַך: זעלטען ווען און זעלטען וואו מ'קויפט אין אויסלאַנד אַ דייטשע צייטונג, זיי ווערען שוין כמעט נישט אַרויסגעשיקט, זייערע אויסלענדישע טיראַזשען זענען גלייך נול, דאָס האָט אויך געווירקט אויף דער פערקלענערונג פון צופלוס פון אויסלענדישע וואַלוטע אין היטלערלאַנד.

צווייטענס. מ'האָט אויפגעהערט צו לייענען און פערשטעהט זיך צו קויפען בעלעטריסטישע ביכער אין ביכער פון סאָציאַלען אינהאַלט. ערש־טענס צוליב דעם, וואָס ס'איז נישטאָ דער מינ־דעסטער אינטערעס צו די „וויסענשאַפטליכע" אויסאַרבייטער פון די נייע מחברים אָדער צו די „נעוואַלדיגע" קונסט־ווערק פון די נאַצי־שרייבערס. צווייטענס, צוליב דעם, וואָס די אינטעליגענטישע ספערען, וועלכע פלעגען זיין די הויפּט־פערבראַוי־כער פון בוך, זענען פעראָרימט געוואָרען.

די „ליבעראַלען" און „מאַרקסיסטען" אין דייטשלאַנד קויפען נישט קיין נייע ביכער פּרינ־ציפּיעל און צוליב גרויסער פעראָרימונג און אַזעל־כע זענען דאָך פאַראַן מיליאָנען.

דריטענס. איז פאַראַן אַ בעיואוסטוויניגע טענ־דענץ צו פערקלענערען די צאָהל אַקאַדעמיש־געבילדעטע מענשען. געוועהנליך פלעגט אין דייטשלאַנד יעדעס יאָהר צוקומען ביז 30 טויזענד מענשען מיט העכערער בילדונג, ס'הייסט מענשען, וואָס פלעגען האָבען אַ נאַכפראַגע אויף ביכער. איצט ווערען אין די הויכשולען אויפגענומען יעהר־ליך 15 טויזענד מאַן. דעריבער האָט זיך פערקלע־נערט די צאָהל וויסענשאַפטליכע ביכער, וואָס ווע־רען אַרויסגעגעבען, סיי לויט די נעמען, סיי לויט די טיראַזשען. ס'האָט זיך פערקלענערט אויך בע־וואוסטזיניג דער עקספּאָרט פון דייטשע וויסענשאַפט־ליכע ביכער.

ווייטער, אין דייטשלאַנד האָבען געלעבט העכער אַ האַלבער מיליאָן יודען. פון זיי זענען אַנ'ערך 150 טויזענד געווען פון אינטעליגענטישע שיכטען, ס'הייסט מענשען, וואָס האָבען אַ נייגונג איינצושאַפען זיך אייגענע ביבליאָטעקען. די „ליק־ווידירטע" אַדוואָקאַטען, אינזשיניערען, דאָקטוירים, בעמיקער האָבען אויפגעהערט צו קויפען ביכער, אַפילו פון אייגענער ספּעציאַליטעט, שוין פשוט צו־ליב דעם, וואָס זיי זענען טייער.

עס איז בעדייטענד פערקלענערט געוואָרען אין דייטשלאַנד די צאָהל ספּעציעל וויסענשאַפט־ליכע זשורנאַלען. טיילווייז קומט עס פאַר צוליב דער פעראָרימונג פון דער אינטעליגענץ, צווייטענס, צוליב דעם, וואָס די רעדאַקציעס פון אַזעל־כע אויסגאַבען האָבען נישט קיין מעגליכקייט אויס־צושרייבען וויסענשאַפטליכע ביכער און זשורנאַלען פון אויסלאַנד, ווייל דעוויזען דערויף ווערען נישט אַרויסגעגעבען.

זעקסטענס, איז אויך אַ קאַטאַסטראָפאַלען אופן געפאַלען די צאָהל ביכער פון ספּעציעל־וויסענשאַפטליכען כאַראַקטער (זעהר טייערע, צו 25–40 מאַרק). דאָס האָט פּאַסירט, ערשטענס, צו־ליב דער פעראָרימונג פון דייטשען לעזער און צוליב דעם, וואָס די אַרויסגעבער האָבען אויפגע־הערט צו בעקומען וואַלוטע. נאָך מיט אַ פּאָר יאָהר צוריק פלעגט אַ שטייגער אַ פערלעגער, גע־וואויר ווערענדיג, אַז, לאָמיר זאָגען, אין נאָרווע־גען איז ערשינען אַ ניי בוך וועגען פישפאַנג, תיכף אָפּקויפען דאָס רעכט ס'בוך אַרויסצוגעבען אין דייטש. דאָס בוך פלעגט דאַן פערקויפט ווע־רען אין ענגלאַנד, אין דענעמאַרק, אין רוסלאַנד. איצט איז דער מין ביכער־אַרויסגעבען איינגעגאַנגען כמעט פערשוואונדען. פון דער אַנדערער זייט פלעגען פיל אויסלענדער — איטאַליענער, בראַ־זיליאַנער, כינעזער, יאַפּאַנער, ספּעציעל לערנען די דייטשע שפּראַך, ווייל אין דעם לשון איז צום לייכטסטען געווען צו קריגען יעטוועדער בוך. איצט האָט דאָס אויפגעהערט. איצט פאַלט דער ביכער־מאַרק אין דייטשלאַנד מיט יעדען חודש. אַזוי וועט עס גיין אויך ווייטער און די העגעמאָ־ניע פון דייטשלאַנד אויפן געביט פון ביכער און וויסענשאַפט ווערט קלענער מיט יעדען טאָג.

די אויסזיכטען פאַר דער טעקסטיל־אינדוסטריע אויפ'ן איצטיגען יאָהר זענען נישט קיין שלעכטע

אַזוי זאָגט אַ ביאַליסטאָקער גרויס־אינדוסטריעלער

אין אַ געשפּרעך מיט אַ מיטאַרבייטער פון „א. ל." האָט דער ביאַליסטאָקער גרויס־אינדוסטריעלער ה' איסר שפּירא, איבער־געגעבען, אַז לויט זיין מיי־נונג, זעהט זיך נישט פאָר אַז דער ווינטער און בכלל דאָס יאָהר 1935 זאָל זיין ערגער פאַר'ן יאָהר 1934.

קודם כל זענען די מיליטער און באַהן־בע־שטעלונגען גאַנץ היפּשע, העכער הונדערטאונפופציג טויזענד מעטער.

נאָר מיט דער אַרבייט גופא — זאָגט ה' שפּי־רא — וועט היי־יאָהר זיין שווערער, מ'וועט זיך דאַרפען מעהר אָפּגעבען מיט די בעשטעלונגען, ווייל די בעשטעלערס זענען נישט צופרידען מיט די ביאַ־ליסטאָקער ביז־איצטיגע אויסאַרבייטונגען.

— אַרבייט ביאַליסטאָק פון ערגערע פּראָדוק־טען? — פרעגען מיר.

— ניין, — ענטפערט ה' שפּירא — נאָר ביי אונז ווערט די סחורה פערענדיגט נישט ווי געהער־ריג ערגער ווי אין לאָדז אָדער ביליץ.

— ווען וועט מען זיך אין די פאַבריקען נעה־מען צו די בעשטעלונגען?

— נישט פריהער ווי אין האַלב־פעברואַר, טאַ־קע צוליב דעם, וואָס מ'איז מיט אונזער אַרבייט נישט צופרידען, מוזען מיר זיך אַביסעל ערנסטער מכין זיין. ס'איז דעריבער רעכט, אַז מיין פאַבריק, וועלכע בעשעפטיגט איצט צוויי הונדערט אַרבייטער, זאָל זיך אין אַ פּאָר וואָכען אַרום אָפּשטעלען, כדי מיר זאָלען קענען מאַכען די נויטיגע הכנות, סיידען עס זאָלען אונטער דער צייט אַנלויפען דרינגענדיגע עקספּאָרט־בעשטעלונגען.

— ווי האַלט איצט מיטן עקספּאָרט בכלל?

— וועגען דעם עקספּאָרט קיין כינע און איבּ־דיקע איז איצט פריהצייטיג צו רעדען, צו זייער סע־זאָן איז נאָך ווייט, איך בעקום אָבער בעשטעלונגען פון ענגלאַנד און אַפריקע, וועלכע קענען גראַד איצט אַנלויפען.

— הייסט עס, אַז די פּערספּעקטיווען פון דער טעקסטיל־אינדוסטריע זענען נישט קיין שלעכטע?

— פאַר די פאַבריקאַנטען זענען נישט קיין איבעריגע, ווייל ביים גאַנצען טומעל פון יאָהר 1934 האָבען די פאַבריקאַנטען פערדינט ווייניגער ווי אין 1933. די קאָנקורענץ איז לעצטענס געווען אַ געפעהרלי־כע. מ'אַרבייט פאַר גראָשענדיגע פערדינסטען. סיי די בעשטעלונגען, און סיי אויף עקספּאָרט, אָבער פאַר די אַרבייטער און בכלל פאַר דער שטאָט איז עס אַ סך בעסער, ווייל דער אומזאַץ איז אַ גרע־סערער.

— און וואָס איז מיטן 3־טען אָפּזאַץ־מאַרק פון דער ביאַליסטאָקער אינדוסטריע, ס'הייסט מיטן היימישען מאַרק?

— דער־ווייל איז נישטאָ, וואָס צו האָפען, ביאַ־ליסטאָק איז אַנגעוויזען דער עיקר אויף די מלוכה בעשטעלונגען און אויפן עקספּאָרט.

— מייצט איהר, אַז אין האַלב פעברואַר וועלען געלאָזען ווערען אין גאַנג בלויז די פאַבריקען, וואָס האָבען בעשטעלונגען?

— ווער זאָגט עס? מ'וועט אַרבייטען אין אַלע פאַבריקען. ביאַליסטאָק האָט שוין אזא טבע, אייגער קוקט אויפן צווייטען, צי עס זענען דאָ אויסזיכטען, צי נישט, דערווייל אַרבייט מען, און אין די גרויסע פאַבריקען איז רעכט, אַז מ'זאָל אנהויבען צו אַר־בייטען גלייכצייטיג אין שיכטען.

לסוף גייט איבער ה' שפּירא צו די לוינקעטני־קעס, פאַר וועלכע ער זעהט פאַר נישט קיין פריי־ליכען יאָהר, צוליב זייער אָפּמאַך מיט די אַרבייטער.

— מ'דאַרף בעהמען אין בעטראַכט, — זאָגט ער — אַז בעת דער פאַבריקאַנט גיט אַרבייט דעם לוינ־קעטניק מוז עס איהם קאָסטען מיט צוואַנציג פּראָ־צענט ביליגער ווי ביים אַרבייטער. וואַרים צעהן פּראָצענט אַז, צוליב פערשידענע טעמים אַנ'אונ־טערשייד אין דער אַרבייט און צעהן פּראָצענט דאַרף מען פערדינען, אָבער אַז עס זאָל דאַרפען קאָסטען די זעלבע געלט לוינט עס נישט. איך פערזענליך, למשל, וועל בעסער אַריינשטעלען נאָך שטוהלען און מיט די לוינקעטניקעס איבעררייסען, און פאַר די לוינקעטניקעס איז זייער פערבינדונג מיט די אַרבייטער אויך נישט קיין עסק. אין דער שטילער צייט וועט די נישט העלפען דער אָפּמאַך און אין סעזאָן וועט מען זיי אַהן אָפּמאַך אויך צאָהלען דעם פולען פּרייז.

שטורמיש לעבען און ליבעס

פון א יודישען באנקיר׳ס טאכטער אין דייטשלאנד

דאס ערשטע גרשיכטע בוך „פרעלודע צו דער פערגאנגענהייט“, פון ר׳ ג., געהערט אהן שום ספק צו די אינטערעסאנטסטע און שפאנענדיגסטע אויטאביאגראפיעס, וואס זענען דערשינען אין די לעצטע יאהרען.

אויפ׳ן שער־בלאט פון בוך ווערען אנגעגעבען בלויז דער פערפאסערינ׳ס איניציאלען. דאס איז מסתמא נישט מעהר ווי א מיטעל פון דעם פערלעגער צו פערשטארקען דעם קונה, ווייל אין דעם בוך גופא זאגט אויס די שרייבערין דעם סוד, אז איהר נאמען איז ראזע גאלדשמיד (איצטער שוין ראזע גרעפענבערג) און, אז זי איז די טאכטער פון א יודישען האלב־אסימילירטען באנקיר אין מאנהיים, דייטשלאנד, וואו זי איז געבוירען געווארען צום סוף פון 19. יאהרהונדערט. אין די 32 יאהר פון איהר לעבען האט זי אבער דורכגעמאכט אזוי פיל, אז נישט געקוקט אויף איהר יונגענדליכקייט, איז פערהאן א בערעכטיגונג פאר איהרע זכרונות.

ווען די וועלט־מלחמה איז אויסגעבראכען, האט די קריגס־היסטעריקע אלעמען ארומגענומען. צווישען די אויסנאהמען איז געווען ראזע גאלדשמיד, וועלכע האט פון איהר געליבטען און לעהרער, א מענש מיט רעוואלוציאנערע נייגונגען, און פון אנדערע ראדיקאלען אין מאנהיים, זיך דערוואוסט, וואס עס וויל אייגענטליך די מלחמה און אין וועמ׳ס אינטערעסען זי ווערט געפיהרט. זי האט פרובירט זיך אנטקעגנשטעלען דער מלחמה־היסטעריקע, אבער דער פאטער האט איהר געהייסען שווייגען און איז אט דער געפעהרליכע פעריאדע, און זי האט זיך פער׳שיכור׳ט און פערגעסען אין ביכער, אין קונסט, און דער עיקר, אין אומשולדיגע ליבעס מיט מאנהיימער בעריהמטהייטען, א צאהל פון וועלכע עס זענען אויך געווען בעריהמט איבער גאנץ דייטשלאנד, און דער רוהם פון עטליכע האט גערייכט איבער די גרעניצען פון דייטשען רייך.

ווען די שרייבערין האט געענדיגט איהרע שטודיר־יאהרען אין מאנהיים, אין עלטער פון 19 יאהר, איז זי אוועקגעפאהרען קיין מינכען, אין בייערן, צו שטודירען דארט נאציאנאל־עקאנאמיק. אויף די קורסען זענען אויסער די שילער אויך געווען יונגע סאלדאטען, וועלכע זענען שווער־פערוואונדעטע געשיקט געווארען פון פראנט אהיים. ראזע גאלדשמיד איז אין גיכען געווארען א פאר־פאלגערע פיגור צווישען די מינכענער קינסטלער־גרופעס און איהר ארימע וואוינונג איז פערוואנדעלט געווארען אין א מין סאלאן פאר דיסקוסיעס און פערזאמלונגען, אויף וועלכע מ׳האט גערעדט וועגען קונסט, געטרונקען נאכ׳ן „פיינדליכען“ פאר־ריין און געפיהרט ליבעס. עס איז געווען די צייט אין דייטשלאנד, ווען מען האט מיט גאליגקייט זיך אויסגעלאכט פון פאר׳מלחמה׳דיגער מאראל און עס איז אנגעקומען די פעריאדע פון רייסען קייטען, פערזענליכע און אידייאישע. דעם מאנהיימער באנקירס טאכטער איז פון אט די נייע שטימונגען און שטרעמונגען נישט אויסגעמיטען געווארען. ווען עס האט אויסגעבראכען די רעוואלוציע אין בייערן, איז זי אויך אריינגעצויגען געווארען, געשלונגען די וועגטער פון קורט אייזנער, גוסטאוו לאנדויער, ערנסט טאלער און אנדערע בייערישע רעוואלוציאנערען, און צווישען איהרע רייכע פריינד האט זי געשנארעט געלד פאר א רעוואלוציאנער׳ען זשורנאל „דער אויפרוף“, וואס האט עקזיסטירט א קורצע צייט. די דורכגעפאלענע רעוואלוציע האט זי אנגעפיהלט מיט ענטוישונג און זי האט זיך געוואלט פערגעסען אין שטודירען. זי איז דאן אוועק קיין היידעלבערג. וואו זי האט אויך געלערענט אונטער פראפעסאר פרידריך גונדאלף, צווישען וועמ׳ס שילער עס איז אין יענער צייט געווען אן אויסגעדארטער, אסקעטישער יונגערמאן מיט פאעטישע אמביציעס, יאזעף פאול געבעלס, זיין פאעטישע שאפונג האט נישט געקריגען קיין דערמוטיגונג, און דאס האט איהם אזוי פערביטערט, אז דאס איז געווארען דער עצם פון זיין נשמה און ער איז מיט דער צייט געווארען דער שאפסטער פראפאגאנדיסט פון נאציאנאל־סאציאליזם, וואס האט דעמאלט אנגעהויבען זיך צו פערשפרייטען צווישען די דייטשע אומזיסענדע מאסען.

אין היידעלבערג איז דאס לעבען געווען רוהיגער. אבער דעם מאנהיימער באנקירס טאכטער האט אויך אנטיילגענומען אין געזעלשאפטליכען, בעזונדערס אין דעם סטודענטישען לעבען, געשלאסען בעקאנטשאפט מיט מענשען, וואס האבען שפעטער געשפילט א גרויסע ראלע אין דייטשלאנד און אין איהר אייגענעם לעבען. אין זומער פון 1920 האט זי, אין עלטער פון 22 יאהר, בעקומען איהר דאקטאר־טיטול אויף א דיסערטאציע וועגען מינאריטעטען טעאטער, אנ׳ענין, אין וועלכען זי האט זיך פעראינטערעסירט א דאנק דעם איינפלוס פון קארל הייגעמאן, איינעם פון דייטשלאנדס גרעסטע טעאטראלען. זי האט דערנאך פאר א שטיק צייט געארבייט אלס געהילף פאר פראפעסאר אלפרעד וועבער, איינעם פון איהרע לעהרער. ווען דייטשלאנד איז שוין געווען אויף דער שוועל פון אינפלאציע, האט זי אויפ׳ן פאטערס פערלאנג אנגענומען א שטעלע אין א בערלינער באנק, כדי זי זאל דארט בעקומען די געהעריגע ערפאהרונג, אום שפעטער אנצופיהרען מיט דער גאלדשמיד באנק־פירמע. איינער פון די בעלעבאטים פון בערלינער באנק איז געווען דער סאציאליסט הוגא סימאן. דורך איהם האט ד״ר ראזע גאלדשמיד זיך בעקאנט מיט די בעריהמטע, און אויך טרויעריג־בעריהמטע פערזענליכקייטען, אין בערלין. סאציאליסטען און אריסטאקראטישע פרינצען, דעמאקראטען און נאצי׳ס, קינסטלער און סוחרים, פילאזאפען און שפעקולאנטען — אלץ האט זיך געמישט און פערמישט אין יענער אומרוהיגער צייט.

די 23־יאהריגע באנק־אנגעשטעלטע האט זיך צופעליג אויך בעקענט מיט איינעם פון די בעריהמטסטע בערלינער פרויען־דאקטוירים, זי האט זיך פערליבט און חתונה געהאט, נאכדעם ווי איין צד האט דעם צווייטען צוגעזאגט פולשטענדיגע פרייהייט. דער דאקטאר איז אבער געווען צו שטארק פערנומען מיט זיין פראפעסיע און די יונגע ראמאנטישע פרוי האט זיך געפיהלט ענטטוישט און פערנאכלעסיגט. אפילו די שמועסען וועגען פינאנץ און קאפיטאל מיט די בעריהמטע סאציאליסטען ברייטשייד און הילפערדינג האבען נישט געקענט אויספילען די פוסטקייט אין איהר לעבען. זי האט דערנאך געארבייט אין אן אינדוסטריעלער פירמע, אנגעפיהרט פון א פיזיש־מיאוס׳ן, אבער ענערגישען „אינפלאציע זשעניע“, נאכ׳ן וועמען זי האט פערלאזען איהר מאן, כאטש זי האט דעם „ליבקען געליבטען“ נישט ליב געהאט. אין יענער צייט האט זי אין סאלאן פון דער בערלינער קארעספאנדענטין פון „מאנטשעסטער גארדיאן“ זיך בעקענט מיט׳ן שפעטערדיגען אויסלאנד־מיניסטער גוסטאוו שטרעזעמאן, וועלכער האט דעמאלט אנגעהויבען צו מאכען זיינע ערשטע שריט צו שאפען א דייטש־פראנצויזישע פערשטענדניש און מיט אנדערע פערזאנען, וועלכע האבען געשפילט א גרויסע ראלע, אין דער אייראפעאישער פאליטיק. דאס הארץ איהרס האט אבער געמאהנט ליבע, און ענדליך איז איהר געלונגען, נאך א סך ענטוישונגען אין איהר פערזענליכען לעבען, אויסצוקריגען מיט גרויסע שוועריגקייטען א גט. זי איז אוועק קיין פאריז אנצוהויבען א נייע לעבען און צו פערגעסען דאס געוועזענע.

אין פאריז איז דעם מאנהיימער באנקירס טאכטער איינגעפאלען געווארען אנ׳אפטער גאסט אין איינעם פון די פיינסטע סאלאנען, מיט וועלכע די פראנצויזישע הויפט־שטאט איז אזוי בעריהמט. אין יענעם סאלאן האט זי געשלאסען בעקאנטשאפט און זיך בעפריינדעט מיט א סך „גרויסע לייט“, צווישען די פאנלעווע און הערייא, קערענסקי און גראף קאראלי. דארטען האט זי אויך געשלאסען בעקאנטשאפט מיט אמבאסאדארען, געוועזענע און שפעטערדיגע מיניסטארען פון פערשידענע לענדער, און מיט די אלע, וואס האבען געזוכט צוריקצוברענגען די פאר־מלחמה נארמאלקייט אויפ׳ן אייראפעאישען קאנטינענט. אנ׳אריינגעהער אין יענעם סאלאן איז אויך געווען דער זשורנאליסט מאטעס, וועלכער האט זיך בעריהמט געמאכט מיט זיין פרוב אפצורייסען די רהיין־געגענט פון דייטשלאנד און צו שאפען דארטען אן אומאפהענגיגע רעפובליק. דארטען האט זי אויך זיך בעקענט מיט רענען, וועלכער איז פאר א לענגערער צייט געווען איהר ליבהאבער און זי דערפרישט מיט זיין ליבע און צערטליכקייט. אזוי ארום, היילענדיג די וואונדען, וואס זענען איהר פערבליבען פון פריהערדיגע ענטוישונגען. דערמוטיגט און דערפרישט, האט זי זיך אנגעהויבען צו פערנעהמען מיט זשורנאליזם און דערנאך אליין געגרינדעט א קארעספאנדענץ־ביורא, וועלכע האט בעזארגט מיט פאריזער בריף פערשידענע דייטשע פראווינץ־צייטונגען. זי האט שטארק ליב געהאט איהר פאטער, איהם ממש פערגעטערט, כדי אויף וויפיל נישט איז צו פערקלענערן דעם ווייטאג, וואס זיין טויט האט איהר פערשאפט, איז זי אוועק אין פראנצויזישע טייל פון אפריקע פאר זשורנאליסטישע צוועקען, פון דארט איז זי צוריקגעקומען קיין בערלין, וואו זי האט געפיהרט א ליבע מיט אן איטאליענישען באבעלמאן, ווייל דעמען האט זי בלויז ליב געהאט אין א פאראדיזער אטמאספערע. וואוהין זי איז אביסעל שפעטער צוריק אריינגעפאלען. מיט דער צייט האט זי שוין געהאט אנ׳אייגענעם סאלאן, וואו פערשידענע הויכגעשטעלטע לייט פלעגען זיך רעגעלמעסיג צוזאמענקומען. פאר א פראנצויזען זענען ליבע און הייראט צוויי בעזונדערע זאכען. דאס לעצטע איז א פראקטישער ענין. רענע האט זיך פריינדליך צעשיידט מיט זיין געליבטע און חתונה געהאט מיט א טאכטער פון א רייכען יודען, ווייל זיין געליבטע, ראזע גאלדשמיד, האט איהם „אויסגעלערענט ליב צו האבען יודען“. צו טראגיש האט זי דעם אפשלוס פון דער ליבע נישט גענומען. אין יענער צייט האט זי אנגעקניפט פערבינדונגען מיט׳ן אילשטיין־פערלאג, גרעסטער דייטשער פערלאג פון צייטונגען, זשורנאלען און ביכער, און זיך נאהענט בעפריינדעט מיטן הויפט פון דער דאזיגער פירמע, דר. פראנץ אילשטיין, וועלכער איז געווען זעהר א בעשיידענער און צוריקגעצויגענער מענש און אליין נישט געוואוסט, ווי גרויס עס איז זיין מאכט אלס צייטונגס־קעניג פון דייטשלאנד. פאר׳ן אילשטיין־פערלאג איז דר. ראזע גאלדשמיד אוועקגעפאהרען אלס א קארעספאנדענטקע צו די זיצונגען פון דער פעלקער־ליגע אין זשענעווע. דארטען האט זי זיך בעקענט און זיך פערליבט אין א הויך־געשטעלטען דייטשען רעגירונגס־בעאמטען, וועמען זי רופט נישט אן ביי דעם אמת׳ן נאמען, נאר „קאבראַ“, און מיט איהם האט זי געפיהרט, לויט ווי זי בעשרייבט, די אידעאלסטע און שענסטע ליבע אין איהר לעבען, כאטש „קאבראַ“, האט ווייניגער פון אלץ געוואלט זיין צוגעבונדען צו א ספעציעלער פרוי און נאך ווייניגער חשק געהאט אז א פרוי זאל זיין צוגעבונדען צו איהם, זיין ליבע איז געווען א בערוהיגענדע גיכער, איידער א פלאמיגע, פאר דעם אולשטיין־פערלאג איז זי א שטיקעל צייט ארום געפאהרען קיין ראטען־פערבאנד. פון וואנען זי האט געשיקט רייזע־בריף, דארט האט זי געשלאסען בעקאנטשאפט מיט אנפיהרענדיגע מענשען פון דער סאוועט־רעגירונג און דער קאמוניסטישער פארטיי, א דאנק איהר פריינטשאפט מיטן בילדונגס־מיניסטער אנאטאל לונאטשארסקי. נאך א קורצע אפרוה מיט איהר געליבטען קאבראַ אין א ווינטער קורארט, איז זי אוועק אלס קארעספאנדענטקע פון די אולשטיין־צייטונגען געפאהרען אויף א שטודיר־רייזע איבער פראנצויזישע וועסט־אפריקע. אין דער צווישען־צייט איז דר. פראנץ אילשטיין דער הויפט פון דער אולשטיין־פירמע, געווארען אנ׳אלמן און ווען זי איז צוריקגעקומען האט ער איהר געמאכט א הייראט־פארשלאג, אויף דער עצה פון איהר געליבטען קאבראַ האט זי מיט איהם חתונה געהאט, איינרעדענדיג זיך, אז די הייראט איז גיכער א בעשעפטיגונג איידער א פערבינדונג פון צוויי פערזאנען, וואס האבען זיך ליב. א שטיקעל צייט נאך דער חתונה האט דער אלטער דר. אילשטיין געקריגען א פאראליז־אטאקע אויפן פנים און זיין פרוי האט נישט געזעהען קיין ווידערשפרוך אין איהר זיצען לעבען דעם מאנס קראנקען־בעט און אין דער זעלבער צייט אנהאלטען בעציהונגען מיט קאבראן, אויף וויפיל עס איז נאר געווען מעגליך ווייל ביידע האבען זיך געדארפט שטארק היטען.

דר. אילשטיינס ברידער אויך א רייכע [illegible] מיטגלידער אין קאנטראקטען פון דער פירמע, זענען געווען שטארק אומצופרידען פון זיין חתונה, זייער בעט אין זיין יונגער ווייב געזעהען אנ׳אמביציעזע פרוי, וועלכע וויל בענוצען איהר מאן, און אזוי ארום אריינקריגען די מאכט אין איהרע הענט. דר. געארג בערנהארד, רעדאקטאר פון דער „פאָסישע צייטונג“, וועלכער איז געווען איהר מאנ׳ס פערטרויענס־ווערטער מענש, — און זי האט פערבונדען אנ׳אלטע פריינדשאפט, — איז געווען איפערזיכטיג אויף דר. אילשטיינס יונגע פרוי, וועלכע, ווי מען האט איהם צוגעטראגען א רכילות׳ל, ארבייט שטארק אין דעם, אז ער זאל אראפגעזעצט ווערען פון׳ם רעדאקטאר־שטוהל, פון דער צייטונג, וואס האט געהאט אזא גרויסען איינפלוס אין די קרייזען פון די ליבעראלען איבער גאנץ דייטשלאנד, די יונגע מיטגלידער פון דער אילשטיין־פירמע האבען בערנהאר׳ן געשטיצט ווייל זיי האבען געוואלט פטור ווערען פון דער יונגער זשורנאליסטקע, וועלכע האט חתונה געהאט מיטן אלטען הויפט פון דער פירמע. דא האט זיך [illegible] דער פריהער דערמאנטער זשורנאליסט מאטעס, וועלכער האט פון זיין פאריזער ביורא צוגעשיקט „פעהלעסליכע מאטעריאלען“, אז די יונגע פרוי דר. אילשטיין האט גע־

(ווייטער זעה 10־טע זייט).

● ר. איזראעל

דער בערזען־סוחר

שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

91

— דערקענט איהר דעם דאזיגען קאפ? האט דער אינספעקטאר געפרעגט.

אסטראווסקי האט זיך איינגעקוקט צו דער פאטאגראפיע און האט קאטעגאריש געענטפערט

— ניין, איך ווייס נישט ווער דאס איז.

— קוקט זיך גאר גוט איין, אפשר איז אין דער פאטאגראפיע פאראן עפעס עהנליכעס צו אימיצען.

אסטראווסקי איז געווען שטארק אויפגערעגט און האט אפילו נישט געקענט קאנצענטרירען די געדאנקען, אז ער זאל זיך גוט איינקוקען אין דעם וואס דער אינספעקטאר האט איהם געוויזען.

— ניין, איך ווייס נישט ווער דאס איז. איך האב דעם דאזיגען מענשען קיינמאל אויף מיין לעבען נישט געזעהן.

— און דאך האלט איך, אז איהר האט גאנץ גוט געקענט דעם דאזיגען מענשען....

— אבער, איך וואלט אייך געבעטען קלאר צו מאכען די לאגע, סוף כל סוף ווייס איך דאך נישט ווער איהר זענט און וואס איהר ווילט.

— איהר דארפט נישט צווייפלען דערין, אז דאס אלץ וואס איך האב אייך געזאגט, איז אמת, איך בין דער אייבער פאליצי־אינספעקטאר פון לאנדאן און בין געקומען אהער אין אנ׳ענין וואס איז נוגע דעם מיסטער בלומאן, הגם איך בין נישט דא אפיציעל, איך פיהר נישט קיין אפיציעלע אויספארשונג, איז אבער מיין ווינש פערבונדען מיט דעם ענין פון עצם וועקען די מערדער...

— פון וועמען? האט אסטראווסקי נישט מיט איין קול אויסגעשריגען.

— פון מיסטער לעאן בלומאן, אט קוקט זיך איין אויף דער דאזיגער פאטאגראפיע, שטעלט זיך פאר, צו דעם דאזיגען פנים ווערט צוגעשעפעט א באָרד, א שווארצע שעהנע ברייטע באָרד, צי וואלט אייך דעמאלט דאס פנים געווען בעקאנט?

אסטראווסקי האט איצט גענומען די פאטאגראפיע נאהענט צו די אויגען און אויסגעשריגען:

— געוויס, געוויס, דאס איז מיסטער לעאן בלומאן, זאגט מיר וואס איז מיט איהם געשעהן? וואס פארא ידיעה האט איהר וועגען דעם?

— דאס ערגסטע דוכט זיך מיר, האב איך אייך שוין געזאגט, מיסטער בלומאן איז ערמארדעט געווארען. דאס אינטערעסירט שוין נישט קיין שום ספק.

— אבער ווי אזוי? וואו איז ער ערמארדעט געווארען!? דורך וועמען? פאר וואס?

— אט די אלע פראגען האב איך זיך אליין געשטעלט אלס פאליצי־אינספעקטאר, אלס דער, וועלכער מוז שטעהן אויף דער וואך פון דעם בירגערס רוה און פון דער אָרדנונג אין לאנדאן, ווען איך וואלט געקענט פערענטפערן די אלע פראגען, וועלכע איהר האט מיר גאר וואס געשטעלט, וואלט מיין ווירדע ביי אייך געוועזען איבעריג. אויף איין פראגע קען איך אייך ענטפערן: בלומאן איז ערמארדעט געווארען אין לאנדאן און די שפורען, אויף וויפיל ס׳זענען בכלל פאראן, פיהרען אהער קיין פוילען, צוליב דעם טאקע בין איך אהער געקומען.

— אבער, ענטשולדיגט, האט אסטראווסקי נאך אלץ נישט געקענט קומען צו זיך, איך מוז דאך [illegible]גען דעם מודיע זיין דער פאמיליע, דאס גאנצע ביורא. אין קלייניגקייט, מיסטער לעאן בלומאן איז ערמארדעט געווארען און אין ווארשא ווייס מען גארנישט וועגען דעם, נישט נאר אין ווארשא, נאר זיין פאמיליע, מיר אלע, איך אליין — קליינער ווייסט נישט וואס צו זאגען וועגען דעם.

— יא, דאס איז אזא מערקווירדיגער ענין, וועלכען מ׳קען אבער לידער נאך נישט פערעפענטליכען און גארנישט דערוועגען טון. בלומאנס טויט איז אפיציעל נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארען, פשוט דערפאר ווייל ביז איצט האט מען נישט געקענט מיט דער גאנצער פינקטליכקייט פעסטשטעלען צי דאס איז ווירקליך לעאן בלומאן און צווייטענס איז נאך ביז היינט נישט געפונען געווארען דער טויטער קערפער פון בלומאנען.

— פון וואנען ווייסט איהר אויף אזא אופן אז ער לעבט נישט.

— איך האב אייך געזאגט, אז זיין טויטער קערפער איז נישט געפונען געווארען, דאגעגען איז געפונען געווארען זיין טויטער קאפ, די מערדער האבען אויף אנ׳אכזריות׳דיגען אופן ביי איהם אפגעשניטען דעם קאפ און איהם מיר צוגעשיקט אלס מתנה.

אסטראווסקי האבען אנגעהויבען די כוחות צו פערלאזען, ער האט געפיהלט אז דאס בלוט ווערט איהם פערגליווערט און ס׳האלט אז ער ווערט מיט יעדער מינוט שוואכער און ס׳האלט דערביי אז ער זאל פערלירען דאס בעוואוסטזיין, דער אינספעקטאר האט דאס בעמערקט און האט זיך בעמיהט איהם צו בערוהיגען, וואס האט זיך איהם באלד איינגעגעבען. דער אינספעקטאר האט דא איבערגעגעבען מיט אלע פרטים אלץ וואס ער האט געוואוסט וועגען דער גאנצער געשיכטע. ער האט גארנישט פון איהם פערהוילען און פערלאנגט אז אסטראווסקי זאל דערווייל זיך אפהאלטען פון פערעפענטליכען דעם ענין, אויף איין טאג, דעמאלט וועט מען שוין קענען אלץ ברענגען אין דער עפענטליכקייט און אננעהמען רעאלע שריט אין דער אפיציעלער אויספארשונג...

— איצט פערלאנג איך פון אייך, האט דער אינספעקטאר געזאגט, אז איהר זאלט מיר אנגעבען אלע פרטים, וועלכע האבען א שייכות מיט בלומאנען, בעזונדערס מיט זיינע געשעפטען אין לאנדאן, איהר זאלט גארנישט אדורכלאזען אפילו אזעלכע פרטים וועלכע איהר האלט פאר נישט וויכטיג.

— וואס קען איך אייך זאגען, וואס ווייס איך. נאר דאס וואס מיר האט מיסטער בלומאן איינגעגעבען אלס זיין פערטרעטער, אימער בלומאן, פאר וואס האט מען גראד איהם אויסגעקליבען אלס קרבן?

— איהר ווייסט נישט? איך אויך נישט. אבער אזוי איז שוין, אז שטענדיג איז דער קרבן דער בעסטער, אזעלכע קרבנות פערלאנגט דאס לעבען, קודם כל מיסטער אסטראווסקי, וואלט איך פון אייך געוואלט האבען א רשימה פון די מענשען, מיט וועלכע בלומאן האט געוועהנליך געהאט צו ערלעדיגען געשעפטליכע ענינים. אדער אפילו פריוואטע אין לאנדאן. איהר זאלט קיין איינציגען נישט אדורכלאזען.

אסטראווסקי האט זיך נישט געוואלט פערלאזען אויף זיין זכרון, האט גענומען א ריה ביכער און אדורכגעלייענט.

— קודם כל רובין.

— דאס דארף מען נישט, איהם קען איך און וועגען איהם ווייס איך.

— דא א געוויסער בלומענפעלד, הוז, הציג, דזשאן קיסטער.

— דזשאן קיסטער? האט דער אינספעקטאר ברייט געעפענט די אויגען.

— יא, דזשאן קיסטער, דאס איז אונזער אן אלטער קליענט, ער האנדעלט פיל מיט אונז, הגם ער איז נישט קיין אפיציעלער בערזען־סוחר און אין אונזערע ביכער איז ער פערשריבען אלס דזשאן קאן, איך ווייס אבער, אז ער הייסט נישט קאן, נאר קיסטער.

— פון וואנען ווייסט איהר דאס?

— מיר האט וועגען דעם שטענדיג מיט א שמחה כעל געזאגט מיסטער לעאן בלומאן

(פארטזעצונג קומט).

האנדווערקעריי און האנדעל

צו אויסמעסטען דעם הכנסה- און אומזאץ-שטייער לויט דער נייער ארדינאַציע

ווערען שוין געמאכט אלע הכנות

די שטייער-אמטען אין אלע שטעט און שטעטלעך מאכען שוין אלע נויטיגע פארבערייטונגען צו דער נייער שאצונג פון אומזאץ-שטייער און הכנסה-שטייער וואס וועט שוין פארקומען לויט דער נייער שטייער-אָרדינאַציע. די שטייער-בעאמטע בעקומען שוין אינסטרוקציעס אויף וואס פארא אופן זיי זאלען זאמלען די פאקטישע מאטעריאלען, וועלכע זאלען דינען אלס יסוד צו דער שאצונג.

ביי דער נייער שאצונג פון אומזאץ און הכנסה-שטייער וועלען א גרויסע ראל שפילען די בעאמטע, וועלכע האבען פאר אנ'אויפגאבע צו זאמלען מאטעריאלען און אינפארמאציעס פאר דער שאצונג. קודם-כל וועלען די מאטעריאלען געזאמעלט ווערען לויט דער לוסטראציע און די געשעפטען און אונטערנעהמונגען, ווייטער וועלען האבען א בעדייטונג די געשוואוירענע זאכקענער, וועלכע וועלען איינגעלאדען ווערען דורך די שטייער-אמטען פון די שטייער-צאהלער, א בעדייטונג וועלען אויך האבען די עדות, וועלכע וועלען ארויסגערופען ווערען אין שטייער-אמט צו געבען אינפארמאציעס וועגען אומזאץ און הכנסה פון פערשידענע פערזאנען.

די שטייער-אמטען וועלען אויך קענען ארויסרופען די שטייער-צאהלער אדער זיי שריפטליך אויפפאדערען צוצושטעלען דאקומענטען און בעווייזען, וואס זאלען קענען דינען אלס יסוד צו דער שאצונג.

בכלל פאדערט די נייע שטייער-אָרדינאַציע, אז די שאצונג פון אומזאץ און הכנסה-שטייער זאל זיך שטיצן אויף קאנקרעטע יסודות און פאקטען און זאל נישט זיין א רעזולטאט פון פרייען ווילען. דאס איז העכסט וויכטיג פאר די שטייער-צאהלער, וועלכער וועט האבען די מעגליכקייט זיך צו פערטיידיגען.

פאבריקאנטען זענען געגען „סצאלירען“ דעם אומזאץ-שטייער

דאנגענען די סוחרים זענען דערפאר

אויף דער פאדערונג פון פינאנץ-מיניסטעריום, אז די האנדעלס-קאמערן זאלען ארויסזאגען זייער מיינונג וועגען סצאלירען דעם אומזאץ-שטייער פון ווין, בראנפען, עסיג, עסיג-עסענץ און הייוועז, האבען די האנדעלס-קאמערן געגעבען אנ'ענטפער דעם פינאנץ-מיניסטעריום, אז די פאבריקאנטען פון די דערמאהנטע סחורות זענען געגען איינפיהרונג די „סצאלירונג“ פון שטייער, דאס הייסט, אז ער זאל בענומען ווערען נאר פון דער ערשטער האנד.

די סוחרים זענען מסכים מיט דער גענעראליזירונג פון אומזאץ-שטייער, ווייל דערמיט וועלען די סוחרים פטור ווערען פון אלע זארג, וואס זענען פערבינדען מיט'ן שטייער, די פאבריקאנטען זענען אבער שטארק געגען דעם. זיי מאטיווירען דאס דערמיט, וואס זיי זענען נישט בכח אויסצולעגען די גרויסע סומען, וואס עס בעטרעפט דער אומזאץ-שטייער. בפרט קענען זיי נישט אויסלעגען דאס געלד פאר'ן אומזאץ-שטייער פאר די אלע סוחרים, וואס נעהמען סחורות אויף קרעדיט און אפשאפען דעם קרעדיט-האנדעל איז איצט אוממעגליך, דעריבער האלטען די האנדעלס-קאמערן, אז דאס פינאנץ-מיניסטעריום דארף נישט איינפיהרען איצט דאס גענעראליזירען דעם אומזאץ-שטייער.

מיט אזעלכע מאטיווען זענען געגען גענעראליזירען דעם אומזאץ-שטייער אויך די פאבריקאנטען פון אלע אנדערע בראנזשעס.

צוליב דעם בעגרעניצען פון די האנדעלס-שעה'ן

קענען די נאביאל-הענדלער נישט צאהלען אזעלכע גרויסע שטייערן

די נאביאל-געשעפטען זענען ביזן 1 מערץ 1934 אפען געווען יעדען טאג ביז 11 אין אוונט און צוליב דעם האבען די שטייער-אמטען אויסגעמאסטען גרעסערע שטייערן, רעכענדיג 2 פראצ. פון אומזאץ. אין צוזאמענהאנג מיט די פערשארפטע פארשריפטען בנוגע די האנדעלס-שעה'ן, האט די נאביאל-הענדלער-סעקציע ביים צענטראלען קליינהענדלער-פעראיין פאמארסקא 15, אונטערגענומען שריט, אז די שטייערן פארן יאהר 1934 זאלען זיין קלענערע ווי אין יאהר 1933, אויך זאל גענומען ווערען נאר 1 פראצ. אנשטאט 2 פראצ. פון אומזאץ. גלייכצייטיג זאלען אויך די נאביאל-געשעפטען געשאצט ווערען נאר דורך עקספערטען נאביאל-בעזיצער און נישט ווי ביז יעצט דורך שפייז-געוועלבער-בעזיצער.

פעטיציע מיט 10 טויזענד אונטערשריפטען

וועגען דער פראגע פון די האנדעלס-שעה'ן

די וואך, אויף די וועכענטליכע פערזאמלונגען אין צענטראלען קליינהענדלער-פעראיין פאמארסקא 15, איז ווידער, צוו. אנד. בעריהרט געווארען די פראגע האנדעלס-שעה'ן, און מאנכע האבען ארויסגערוקט א פראיעקט שיקען צום מלוכה-פרעזידענט א מעמאריאל (פעטיציע) מיט 10 טויזענט אונטערשריפטען. אזוי ווי די פערוואלטונג פון דערמאנטען פעראיין פיהרט שוין פון לאנגע מאנאטען א סיסטעמאטישע אקציע, ווערט דער דערמאנטער פראיעקט איבערגעגעבען דער פערוואלטונג, וועלכע וועט היינט דינסטאג אין אוונט אויף א ספעציעלע זיצונג בעטראכטען דעם פראיעקט.

אויך סוחרים פון דריטע קאטעגאריע

קענען אנטיילנעהמען אין די פרוכטען ליציטאציעס אין גדיניע

אין גדיניע קומען פאר יעדע עטליכע טעג אויקציעס פון די אנגעקומענע טראנספארטען פרוכטען פון אויסלאנד, אלע שיפען מיט פאמעראנצען, מאנדארינקעס און אנדערע פרוכטען ווערען געשטעלט צו דער דיספאזיציע פון די ליציטאציע-האלעס, וואו געשוואוירענע ליציטאנטען פערקויפען די סחורות.

ביז איצט האבען זיך אין די ליציטאציעס זיך געקענט בעטייליגען נאר סוחרים פון ערשטע און צווייטע קאטעגאריע. איצט האט דאס האנדעלס-מיניסטעריום שוין פעראָרדענט, אז מ'זאל צו די ליציטאציעס אין גדיניע צולאזען אויך די סוחרים פון גאנץ פוילען, וועלכע האבען פאטענטען פון דער דריטער קאטעגאריע. אין גדיניע ווערט פערקויפט נישט נאר גאנץ גרויסע פארטיעס, נאר אויך כ'זעלע און קליינע.

פערקויף פון צוקער אין די קאלא-ניאל-געוועלבער

קען נישט זיין דער יסוד פון אויסמעסטען דעם אומזאץ-שטייער

אזוי ווי דער אומזאץ פון צוקער איז סצאלירט און אלע צוקער-הורטאווניקעס פיהרען ביכער, ווייסען די שטייער-אמטען בענוי וויפיל די שפייז-געוועלבער פערקויפען צוקער און לויט דעם ווערט געשאצט דער אומזאץ פון אלע ארטיקלען. אזוי אבער ווי דער פרייז פון צוקער אין פערגלייך מיט אנדערע גאנג-ארטיקלען (מעהל, שפייז א. א.) איז פון 5 ביז 10 מאל העכער, פון דער צווייטער זייט, ווערט היינט אין יעדע שטוב כמעט, דורך יעדע ווירטין געמאכט פערשידענע קאנפיטורען קען צוקער בשום אופן נישט דינען אלס אונטערשלאג אויסצומעסטען דעם אלגעמיינעם אומזאץ. די קאלאניאל-הענדלער-סעקציע ביים צענטראלען קליינהענדלער-פעראיין, פאמארסקא 15, האט אונטערגענומען שריט די פראגע צו מילדערן.

לערן-יונגלעך מוזען בעקומען געצאהלט

רעגולירונג פון דער טערמינאטארען-פראגע

לויט דער נאוועלע צום אינדוסטרי-געזעץ טאר מען נישט בעשעפטיגען קיין לערן-יונגלעך, נישט בעצאהלענדיג זיי פאר זייער ארבייט, פון דער צווייטער זייט טאר מען נישט נעהמען בע-צאהלט פאר אויסלערנען דאס לערן-יונגל די מלאכה.

אין צוזאמענהאנג דערמיט פערטיגט איצט אויס דער פערבאנד פון די האנדווערקער-קאמערן א פראיעקט וועגען א נייעם טיפ פון אנ'אפמאך מיט די לערן-יונגלעך. גלייכצייטיג ווערט געארבייט איבערן רעגולירען דעם גאנצען ענין פון די לערן יונגלעך, וועלכער האט ביים איצטיגען מאמענט א גרויסע בעדייטונג.

ווען איז צאהלבאר דער לאקאל-שטייער

לויט די נייע שטייער-אָרדינאַציע איז דער לאקאל-שטייער אויפן יאהר 1935 צאהלבאר דעם 2?/4 פארן ערשטען קווארטאל, דעם 31/7 פארן צווייטען קווארטאל, דעם 31/10 פארן דריטען קווארטאל, דעם 31/1 1936 פארן פערטען קווארטאל.

אויף דער וואך

מ'טאר נישט בלייבען שטעהען אינדערמיט

דער קאמף פון די יודישע האנדווערקער געגען דעם אויסריינעגען די לאדזער האנדווערקער-קאמער פון אלע יודישע בעאמטע איז נאך נישט פערענדיגט. די אקציע דויערט נאך און מוז ברענגען די גע'ווינשטע רעזולטאטען. ווייל די גאנצע גערעכטיגקייט ליגט אויף דער זייט פון די יודישע האנדווערקער. די האנדווערקער-קאמער ווערט דאך אויסגעהאלטען מיט יודיש געלד נישט ווייניגער ווי אנדער געלד און ווען מען זאל בעהמען דעם ענין נומעריש וועט זיך זיכער די וואג איבערוועגען אויף דער זייט פון די יודען.

דער „בייער פאלקסבלאט“ האט גענומען זייער בעשיידענעם אנטייל אין דער אקציע, האט געמאהנט און געפאדערט רעכט פאר די יודישע האנדווערקער רעכט וועלכע קומט זיי לויט'ן געזעץ, לויטן יושר און לויטן שכל. אונזער קלארע און מוטיגע שטעלונג האט געהאט די ווירקונג אין די רייהען פון די נישט-יודישע האנדווערקער, פון די וועלכע פיהרען איצט „זייער“ פאליטיק אין דער קאמער. דייער האלב-אפיציעלער ארגאן, ציטירענדיג די שטעלונג פון „בייעם פאלקסבלאט“ שרייבט: „ווי מיר זעהען, האט די יודישע עפענטליכע מיינונג זעהר לעבהאפט רעאגירט אויף די ענדערונגען אין דער האנדווערקער-קאמער. די לאדזער יודישע האנדווערקער. אונאפהענגיג פון דער פרעסע-אקציע האבען די לעצטע טעג אויך אונטערגענומען א פערביסענע קאמפאניע אויפ'ן בארהען פון די צענטראלע יודישע האנדווערקער-פערבאנדען אין ווארשא, ווי אויך אויפן פארום פון דער אדמיניסטראטיווער מאכט“.

פערשטייט זיך, אז די יודישע האנדווערקער פיהרען די אקציע מיט אלע מיטלען, וועלכע שטעהען צו זייער דיספאזיציע און אויך מיר וועלען נישט אויפהערען צו מאהנען, פאדערן און וועקען די יודישע האנדווערקער-טוער, אז זיי זאלען נישט אראפלאזען די הענד, זאלען נישט אפשטעלען דעם קאמף ביז אונזער גרויסע עולה וועט נישט פעררייכט ווערען, ביז מ'וועט נישט אויפהערען צו בעטראכטען דעם יודישען בעל-מלאכה אלס האנדווערקער פון דער צווייטער מדרגה ביז מ'וועט פערשטעהען אין די אינסטאנצען פון דער האנדווערקער-זעלבסטפערוואלטונג, אז מיר זענען גלייכבערעכטיגטע און אלע ענינים וועלכע ווערען געפיהרט און ערלעדיגט דורך דער אלגעמיינער האנדווערקער זעלבסטפערוואל-טונג. מיר זענען זיכער, אז די יודישע האנדווערקער פיהרער וועלען געפינען דעם וועג פון קאמף פאר דער דאזיגער גערעכטער זאך, אויף די לאדזער יודישע האנדווערקער איז געפאלען דער היסטארישער גורל אנצוהויבען דעם פערטיידיגונגס-קאמף, ווייל דער אנהויב, וועלכען ס'האט געמאכט די לאדזער קאמער קען ווערען אנשטעקענד פאר אנדערע. צו דעם קען נישט און טאר נישט דערלאזט ווערען.

די האנדווערקער-קאמערן וועגען צושניידער-קורסען

קאנצעסיאנירטע שולעס אדער אונלעגאלע ווארשטאטען

דער פערבאנד פון די האנדווערקער-קאמערן האט אויסגעשריבען צו אלע האנדווערקער-קאמערן אנ'אנקעטע וועגען די צושניידער-קורסען.

אין רעזולטאט פון די צוגעשיקטע ענטפערען, האט דער פערבאנד פעסטגעשטעלט, אז די גרעסטע צאהל קורסען האט גארנישט קיין געמיינזאמעס מיט די אויפגאבען און כאראקטער פון פראפעסיאנעלע קורסען און מיט זיין טעטיגקייט ברענגען זיי שאדען דעם האנדווערקערטום. די צושניידער-קורסען זענען, לויט דער מיינונג פון די האנדווערקער-קאמערן, פערמאסקירטע אונלעגאלע שניידער-ווארשטאטען. וועלכע צאהלען נישט קיין שטייערן און קיין סאציאלע אפצאהלונגען און נעהמען אפצאהלען פון די שילער. דעריבער קענען זיי דורך א נישט-לאיאלע קאנקורענץ אונטערגראבען די עקזיסטענץ פון די האנדווערקער-ווארשטאטען. מ'דארף דעריבער אויסצושפרייטען א גענויע קאנטראל איבער די פריוואט-צושניידער-קורסען און פעסטשטעלען, וועלכע פון זיי ערפילען זייער אויפגאבע לויט דער קאנצעסיע און וועלכע זענען פשוטע אונלעגאלע ווארשטאטען. די קאנטראל איבער די צושניידער-קורסען וועלען פיהרען די האנדווערקער-קאמערן.

פון שניידער-כאלופניקעס-פעראיין

אויף גייערס מארק

אונטער'ן פארזיץ פון ה' האניג, איז זונטאג פארגעקומען אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג פון שניידער-כאלופניקעס פעראיין אין גייערס ראיאן. אין נאמען פון דער לאדזער האנדווערקער-עקספאזיטור איז געוועזען פערטרעטער דער ה' גאלדקראנץ.

דער פרעזעס ה' פאוולאווסקי האט אפגעגעבען א בעריכט פון דער טעטיגקייט פון דער אפטרעטענדער פערוואלטונג, פון וועלכער ס'ווייזט זיך ארויס די שווערע לאגע פון די שניידער-כאלופניקעס אין דאזיגען ראיאן. דער סעזאן דויערט העכסטענס פיר וואכען. ביי א 8-שעה'דיגען ארבייטס-טאג פערדינט מען צו 4 זל. פאר דער ארבייט בעקומט מען נאך דערצו לאנגטערמיניגע וועקסלען, פון וועלכער די כאלופניקעס מוזען היזק האבען דיסקאנטא. ה' פאוולאווסקי גיט איבער, אז מ'האט אין אלע שניידערישע שטובען הערשט הונגער און קעלט. דער אפגעגעבענער בעריכט רופט ארויס א דיסקוסיע.

די אפטרעטענדע פערוואלטונג בעקומט א צוטרוי-אבסאלוטאריום. ה' גאלדקראנץ האלט דאן א רעפעראט וועגען דער כאלופניקעס-פראגע אין ליכט פון די איצטיגע געזעצען און אין דער ווירקליכקייט. אויפ'ן גרונד פון די אויספיהרען ווערען אנגענומען א רייה בעשלוסען צו דער ארגאניזירונג פון נאהנסטען זומער-סעזאן. ס'זאל אנגעהויבען ווערען אנ'אקציע צו פערבעסערן דעם לעבענס-מצב פון שניידער-כאלופניק אין גייערס ראיאן. נאכ'ן בעטראכטען א רייה ארגאניזאציאנע פראגען ווערט געוועהלט א נייע פערוואלטונג פון די ה"ה: פאוולאווסקי, קאפלאוויטש, באנדמאן, מאשקאוויטש, זעלצבערג, פ?שער און בע?לינסקי. אין רעוויזיאנס-קאמיסיע פון די ה"ה: פעטער, פרעבעל און סלום.

נייער פאלקסבלאט **דאס לאדזער לעבען** נייער פאלקסבלאט

2000 פאמיליעס האבען זיך נעכטען רעגיסטרירט אין „נותן לחם“

קאנסול מאקס קאהן געזאמעלט נאך 2 וואגאן קויהלען

פערלאג „נייער פאלקסבלאט“ עפענט די „רעטונגס-קייט“ פאר די פעראָרימטע יודען

די דרינגענדע הילף-אקציע דורך דער איניציאַטיוו פון „נייעם פאלקסבלאט“ פאר די נויט-ליידענדע יודען, האט געפונען א וואַרימען אָפּקלאַנג אין אַלע קרייזען פון דער לאָדזער יודישער בעפעלקערונג.

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, האט דער קאנסול מאקס קאהן געשפענדעט א וואגאן קויהלען און אליין געזאמעלט 4 וואגאן – צוזאמען 5 וואַגאָן קויהלען.

אין משך פון נעכטיגען טאג, האט קאנסול מאקס קאהן געזאמעלט ווייטער 2 וואגאן קויהלען (1 וואגאן פון ראטמאן אדוו. יוסף ווייצמאן). צוזאמען האט קאנסול קאהן געזאמעלט 7 וואגאן קויהלען, וועלכע ער האט געשטעלט צו דיספּאָזיציע פון פאלגענדע אינסטיטוציעס:

„נותן לחם“ – 3 וואגאן; האנדווערקער-עקספּאָזיטור (פּיעטריקאָווער 20) – 2 וואגאן און „אוזדראָוויסקא“ – 2 וואגאן.

די ענערגישע אקציע פון קאנסול מאקס קאהן, וועלכער האט זיך דער ערשטער געשטעלט אויפן אַפּעל פון „נייעם פאלקסבלאט“ צו לינדערן די נויט פון די פעראָרימטע יודען, האט אין די ברייטע שיכטען פון דער לאָדזער יודישער געזעלשאַפט, ארויסגערופען גרויס אויפזעהען.

נעכטען איז אין „נותן לחם“ (סאַלנאַ 14) פארגעקומען די קויהלען-רעגיסטראציע. פון בעגינען אָן, איז דער לאָקאַל געווען בעלאַגערט פון די נויטבעדערפטיגע.

„נותן לחם“ רעגיסטרירט 1245 פאמיליעס אין דער צאָהל פון 5,197 נפשות. א חוץ רשימות פון פערשידענע פעראיינען 750 פאמיליעס אין דער צאָהל פון 1943 נפשות. (אין דער צאָהל נעהען נישט אריין די האנדווערקער, וועלכע פיהרען אליין אדורך א רעגיסטראציע). צוזאמען זענען אין „נותן לחם“ רעגיסטרירט געוואָרען 1995 פאמיליעס.

אין שייכות מיט דער קויהלען-רעגיסטראציע, האט די קוך פון „נותן לחם“ ארויסגעגעבען די רעגיסטרירטע ווארימע זופּען. טיי און ברויט.

כדי אדורכצופיהרען געהעריג די גרויסע הילף-אקציע, האט אויף דער איינלאדונג פון פּרעזעס מאג. באַלבאַרישסקי אנגעמאָלדען זיין מיטארבייט דער קאָמענדאַנט פון בערעק יאָסעלעוויטש-לעגיאָן צבי מייזלער, צוזאמען מיט א גרופּע ענערגישע יונגעלייט פון בערעק יאָסעלעוויטש-לעגיאָן, וועלכע האבען זיך פרייוויליג געשטעלט צו דער ארבייט.

* * *

היינט וועט אין „אוזדראָוויסקא“ ציגעל-גאַס 21, פארקומען די רעגיסטראציע פון די פּעריזאַנטען, וואָס ווילען בעקומען קויהלען פון די 2 וואגאָנעס, וואָס קאנסול מאקס קאהן האט געשטעלט אין רשות פון „אוזדראָוויסקא“. די רעגיסטראציע וועט פארקומען היינט פון 9 פריה ביז 1 מיטאג.

* * *

כדי צו פערברייטערען די גרויסע הילף-אקציע, ווערט פון היינט אָן איינגעפיהרט א „רעטונגס-קייט פון „נותן-לחם“.

די רעטונגס-קייט איז געעפענט געוואָרען מיט דער ערשטער שפענדע פון פערלאג „נייער פאלקסבלאט“ – 100 זל.

דער פערלאג רופט ארויס פאלגענדע פּערזאָנען און פירמעס:

אַנאַנסען-ביוראָ ס. פוקס פּיעטריק. 50, צייטונגס-ביוראָ ווינאָגראד פּיעטריק. 60, צייטונגס-ביוראָ קאַזאַקיעוויטש פּיעטריק. 58, דירעקטאָר פון טעאטער „ראָזמאַיטאָשטשי“ דוד צעלמייסטער און דיר. פון „פילהארמאָניע“ ה' ווערדיגער.

קאָמענדאַנט פון בערעק יאָסעלעוויטש-לעגיאָן, צבי מייזלער שפענדעט 5 זל. און רופט ארויס פאלגענדע פּערזאָנען:

אַדוו. ז. שטרויך פּיעטריק. 10, אַדוו. ליפּינסקי שרודמיעסקא 7, יאַזשי מאַנדעלטאָרט פּיעטריק. 96. הערמאַן כוואַט פּילסודסקיעגאָ 72, אברהם קאָן נאַרוטאָוויטשא 22. אינזש. וויינבערג, קאָנסול ווייספעלד פּיעטריק. 81, דיר. מאקס גאָרדאָן פּיעטריק. 6, פיינגאָלד שרודמיעסקא 8, זיגמונד גרינשפּאָן אנדזשעא 42, שמעון באָרענשטיין פּיעטריק. 54, און חיים ראָזענצווייג פּיעטריק. 25.

פּרעז. מאג. באַלבארישסקי שפענדעט 10 זל. און רופט ארויס די ה"ה:

יוליוש לעווענשטיין פּרעזעס פון סוחרים-פעראיין פּיעטרק. 79.

איגנאַצי יאַשונסקי, פּרעזעס פון צענטר. סוחרים-פעראיין פּיעטרק. 10.

ראטמאן א. שטיינשניידער.

יעקב דעגענשטיין, וויצע פּרעזעס פון „לינת החולים“.

לעאָן מאַזור, ראטמאן פון דער האנדעלס-קאמער.

אַקאָוויע, פּיעטרק. 56.

לייבוש ראָזענבערג, פּרעזעס פון קליינהענדלער-פעראיין, אַגראַדאָווא 10.

גרשון וואָלמאַן און משה בענדעל וויצע פּר עזעס פון קליינהענדלער-פעראיין, אַגראַדאָווא 10.

* * *

די פירמע אַרנער, זשעלאַנא 33, האט צו דער אקציע צוגעשיקט צו „נותן לחם“ א פּעקעל פּראָדוקטען: 10 קילאָ ווייצען-מעהל, 2 קילאָ מארין-צוקער, א פערטעל קילאָ טיי, 1 קילאָ גרויפּען און 4 קילאָ רייז.

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 15 יא שבט תרצ"ה

יאנואר

זון-אויפגאנג 7.39

זון-אונטערגאנג 3.52

יודיש מאריאנעטען-שפּיל

„בערל-שמערל-טעאטער“

אָנפיהרונג משה בראָדערזאָן

אין קאַפע „אידעאל“ (פּיעטריקאָווער 48)

היינט, דינסטאג – 1 פארשטעלונג אנהייב 10 אָווענד.

קאָנסומציע 1 זל.

לעצטע טעג פון 1-טן פּראָגראַם

„אָזוינס און אַזעלכעס“

עס ווערען געגעבען קאַריקאַטורען פון:

ד"ר רויז-און-בלאט, ד"ר פלויש, אָסקאַר קאַנסום, מאַקס קאַנסאָל, יצחק גרינבוים, חיים ראַסנער, דיר. צאָהל-מייסטער, לייביש פאַן ראָזענבערג, גרשון וואָלמאַן, ר' יאָסעלע מנ'ער, קאָמענדאַנט בערעק מײַזלערוויטש, פאַניע די הוג'טע, מאַדאַם אסתר טענדעראָווא, באָקס ראָטהאָלץ, שמעריל-עט-בעריל, פיניעלע מזיק, יעקב קנאַק-אַוט, פּאַנגאַ דעפּטאַקובנאַ, וואָלענטי ראָדני, וואָיטשע באָווא די דאָזאָרצאָוע.

טעקסטען: משה בראָדערזאָן, י. אַבּראַשאַנעק און ה. י. בזשוזשטאָווסקי. לאַלקעס בעשניצט – ש. טאַבאַק. מוזיק אַראַנזשירט: דוד בייגעלמאַן.

קאָנסומציע 1 זל.

צוגאב-פאבאר

(2) היינט, דעם 15 יאנואר ה. י. וועט זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאָמיסיע פאר פ.ק.או. לאָדז שטאָט 1, פּיעטריקאָווער 165. עס דארפען זיך שטעלען פאַבאַראָווע פון יאָהרגאנג 1913 און עלטערע, וועלכע האבען נאך נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וואוינען אויפן שטח פון 11 9, 8, 5, 3, 2 קאָמיסאַריאַטען.

דעם 28. יאנואר ה. י. וועט אויך זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאָמיסיע פאר פ.ק.או. לאָדז 2, פּיעטריקאָווער 165. עס דארפען זיך אהין שטעלען די פאַבאַראָוצעס פון יאהר 1913 און עלטערע, וועלכע האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וואוינען אויפן שטח פון 14, 13, 12, 10, 7 6, 4, 1 קאָמיסאַריאַטען און האבען בעקומען נאָמענטליכע אויפפאָדערונגען פון שטאָט-סטאַראָסטווע.

היינט — אנהויב פון די לימודים אין די שולען

(א) היינט הויבען זיך אָן די נאָרמאַלע לימודים אין די שולען: פאָוושעכנע, מיטעלע און פּראָפעסיאָנעל-צובילדענדע.

די שילער זענען מחויב זיך צוצושטעלען אין די קלאַסען אין דער נאָרמאַלער צייט.

ווער וועט זיין דער נייער דירעקטאָר פון דער עלעקטראָוניע?

(א) לויט ווי מיר דערוויסען זיך זאָל אַלס ממלא מקום פון דעם פערשטאָרבענעם דירעקטאָר פון דער לאָדזער עלעקטראָוניע, דירעקטאָר אולמאַן, בעשטימט ווערען דער ה' זאמערהויז, ביזאיצטיגער עלעקטראָוניע-דירעקטאָר אין בריסעל.

וועגען דעם ענין ווערען איצט געפיהרט אונטערהאַנדלונגען.

היט זיך אויפן גליטש...

(א) אינם פּאָניאַטאָווסקי-פּאַרק אויפן גליטש האט זיך נעכטען צובראָכען א פוס דער 11-יעהריגער ערווין קרויזע פון ליפּאָווא 76.

מ'האט איהם אָפּגעפיהרט אין אננא-מאריא-שפּיטאַל.

טראגישער טויט פון סטאניסלאוו וואלאווסקי

נעכטען אין דער פריה האט זיך אין דער שטאָט פערשפּרייט א קלאַנג, אז עס האט זיך גענומען דאָס לעבען דער אין לאָדז זעהר פּאָפּולערער בעבע-טוער, דער ג. רעזערוו-פּולקאָווניק, ראטמאַן סטאניסלאַוו וואלאווסקי.

דער דאָזיגער קלאַנג האט געמאַכט אַן'אומגעהייערען רושם, ווייל עס איז נישט געווען קיין שום סיבה זיך משער צו זיין, אז וואַלאָווסקי זאָל דארפען אזוי פערענדיגען זיין לעבען.

ווי ס'איז שפּעטער פעסטגעשטעלט געוואָרען, איז עהערנעכטען דער ה' וואַלאָווסקי געקומען ציגאַסט צו זיין פריינד ה' קערקעס, אויף זשעראָמסקיעגאָ 23.

געקומען איז ער אין דער בעגלייטונג פון א יונגער אומבעקאַנטער דאַמע, פון אַנ'ערך 20 יאָהר אַלט.

די געזעלשאַפט האט זעהר אינטים און פריילעך פערבראַכט.

אין א געוויסען מאָמענט איז דער ה' קערקעס אוועק אין שטאָט. איבערלאָזענדיג זיינע געסט אליין.

א זייגער 12 ביינאַכט, ווען דער ה' קערקעס איז צוריקגעקומען פון שטאָט, און האט אָנגעקלאַפּט אין דער טיר, האט איהם קיינער נישט געעפענט.

ער האט געקלאַפּט אייניגע מאָל, און אז מ'האט איהם אַלץ נישט געענטפערט, איז ער אוועק שלאָפען צו זיינעם א בעקאַנטען.

נעכטען אינדערפריה איז ער ווידער אָפּגעטראָטען צו זיך א היים, און אז ער האט געטראָפען די טיר נאך אלץ פערשלאָסען, האט ער מיט א שלאָסער אויפגעריסען דעם שלאָס און איז אריין אינעווייניג.

דאָ האט ער אָנגעטראָפען אויף א שרעקליך בילד, ווי דהיינו:

אויף דער פּאָדלאָגע לעם טיר איז געלעגען דער ה' וואַלאָווסקי א טויטער. די דאַמע ווידער איז געלעגען טויט אויפ'ן בעט. עס האט שוין קיין שום רייד נישט געקאָנט זיין וועגען הילף.

ווי עס ווייזט זיך אויס זענען זיי ביידע פערטשאַדעט געוואָרען פונ'ם גאַז, וואָס האט ארויסגעשטראָמט פונ'ם גאַז-אייוועלע אויפ'ן טיש.

אויפ'ן אָרט איז אָנגעקומען די אויספאָרשונגס-מאַכט, און די טויטע זענען אַוועקגענומען געוואָרען אין פּראָזעקטאָריום.

דער טראַגיש-אומגעקומענער ג. פּולק. וואָלאָווסקי איז געווען איינער פון די בעדייטענדסטע פיהרער פונ'ם לאָדזער „בעבע“. ער איז געווען דער וויצע-פּרעזעס פונ'ם שטאָטישען ראט, וויצע-פּרעזעס פון „סטשעלעץ“, פאָרזיצער פון קאָמיטעט צו בויען דעם פּילסודסקי-הויז, פאָרזיצער פון פּויליש עסטאָנישען קאָמיטעט אין לאָדז.

בעת די לעצטע וואַהלען איז ער אין 10 בעצירק אויסגעוועהלט געוואָרען אַלס ראטמאן, אויף זיין אָרט וועט איצט אריין אין שטאָט-ראט, דעפּ. קאַזשימיערא מאַרטשינסקא.

בשעתו איז וואַלאָווסקי געווען דער פּרעזעדענט פון דער לאָדזער קראַנקען-קאַסע, און לעצטענס האט ער פערנומען א פּראַנטוואָרטליכען פּאָסטען אין דער אַדמיניסטראַטיווער לייטונג פון דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור“.

אַלס ג. רעזערוו-פּולקאָווניק האט ער זיינער צייט פערנומען דעם פּאָסטען פון שטאַב-שעף אין לאָדז.

דער פערשטאָרבענער איז אַלט געווען 50 יאָהר, און איבערגעלאָזט אַנ'אַלמנה.

אפּטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען פאלגענדע אַפּטייקען: קאַספּערקעוויטש (זגערזשער 54) י. סיקקעוויטש (קאַפּערניקאַ 26), זונדעלעוויטש (פּיעטריקאָווער 25), באַיאַרסקי (פּזשעיאַזד 19), ליפּיעץ (פּיעטריקאָווער 193), ריכטער (11 ליסטאָפּאַד 86).

פּלענאַר-זיצונג פון דער האנדווערקער-קאמער

סוממט פאר דעם 27 ד.ח.

זונטאג דעם 27 יאנואר 4 א זייגער נאָכמיטאג קומט פאר אין נייעם לאָקאַל פון דער האנדווערקער-קאמער א פּלענאַר-זיצונג מיט פאלגענדער טאָג-אָרדנונג:

די"ע ראַגע וועגען צוטריט פון דער לאָדזער האנדווערקער-קאמער צו דער קאָאָפּעראַטיווער האנדווערקער-באַנק, וואהלען פון די קאַנדידאַטען אויפ'ן אַמט פון דירעקטאָר פון דער האנדווערקער-קאמער אין הסכם מיטן בריף פון דער וואָיעוואָדזשטווע און פרייע פאָרשלאָגען.

א באנדיט — אנ'ענטלויפער

סוף כל סוף האט מען איהם נעכטען געפאַקט

(א) אין קרייז-געריכט איז ד. 3 יאנואר ה.י. פארגעקומען דער פּראָצעס געגען סטאַניסלאַוו מיקאַלאַיטשיק, וועלכער האט גענומען 2 פאַכען, א פידלער און א גנב.

מיקאַלאַיטשיק איז בשעתו געקומען צוזאמען מיט זיין געליבטער יעקאַדיא אָרבייטער אין געוועלב פון גאַלבערג אויף נאַוואָמיעסקא 11. בעת דעם דאָזיגען בעזוך האט מיקאַלאַיטשיק געפּרובט צוגנבענען א פּעקעל זאַכען, בעת'ן אַנטלויפען האט מיקאַלאַיטשיק געדראָהט די וועלכע האבען איהם נאָכגעיאָגט מיט א רעוואָלווער.

דאָס געריכט האט מיקאַלאַיטשיק'ן פערמשפּט אויף 4 יאָהר טיורמע, זיין געליבטע אָרבייטער אויף א יאָהר טיורמע.

נאָכ'ן אַרויסטראָגען דעם אורטייל, ווען מ'האט איהם געפיהרט אין טורמע אריין, האט זיך אָבער מיקאַלאַיטשיק אויף א קונציגען אופן ארויסגעדרייט פון די קאָנוואָיענטען און איז נעלם געוואָרען...

ערשט נעכטען האט מען איהם א שלאָפענדיגען געפּאַקט ביי זיינע בעקאַנטע אויף ליפּאָווא 46, האט מען איהם געשמידט אין קייטען און אָריבערטראַנספּאָרטירט אין טיורמע.

Dr. med.

R. Zalcwasser

כירורג

ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17

נעמט אָן פון 1–2 און פון 4–6 נאָכמ׳

דער פראצעס פון די 19 ענדעקעס

האט זיך ביי א גרויסער שפאנונג אנגעהויבען נעכטען

שווערע בעשולדיגונגען מצד דער פראקוראטור

(א) דער פראצעס פון די 19 מיטגלידער פון דער ענדעקישער פארטיי האט ארויסגערופען גרויס פעראינטערעסירונג, און פון סאמע אינדערפריה האט בעגינען זיך צום בנין פון קרייז-געריכט אנגעהויבען צו פליצען גרויסע מאסען מענשען, וואס זענען טשיקאווע צו זעהען דעם אויסערגעוועהנליכען פראצעס.

פארן בנין פון געריכט זענען אויפגעשטעלט געווארען גרויסע פאליציי-פאסטענס, וועלכע האבען נישט דערלויבט צו פערזאמלען זיך דעם עולם. אין אינ'ם בנין גופא זענען אריינגעלאזט געווארען בלויז אזעלכע, וואס האבען געהאט ארויספאדערונגען, אדער אזעלכע, וואס האבען געהאט צו ערלעדיגען פערשידענע ענינים אין אנדערע אפטיילונגען פון'ם געריכט.

פאר 9 אינדערפריה האט מען שוין געזעהען אין די קארידארען ארומשפאצירען פערשידענע פערזאנען, וואס זענען גערופען געווארען אלס עדות דורך דער פערטיידיגונג אלס עדות, און צווישען זיי — דעם גענ. אלשיבאר-ווילטשינסקי, דעם גלח וויזשיקאווסקי, דעם געוו. סטאראסטע פאדאביינסקי, דעם פאליציי-קאמענדאנט. אינספעקטאר עלזעסער-ניעדזשעלסקי א. א. וו.

פאר צעהן א זייגער שטעלען די וואכשטעס פעסט די צאהל פון די אנוועזענדע עדות.

די 19 בעשולדיגטע פערנעהמען זייערע פלעצער אויף דער בעשולדיגונגס-באנק.

די עדות, פערטיילט אין דריי גרופען, ווערען איזאלירט אין געהעריגע לאקאלען.

(א פערטעל 11 גייט אריין

דאס געריכט

אין א פערגרעסערטען צוזאמענשטעל, ווי דהיינו — פארזיצער, וויצע-פרעזעס איליניטש, אסעסארען: דראווענקא, גזשעשיאווסקי און געהילפס-ריכטער וואלסקי.

עס פערנעהמען זייערע ערטער דער פראקוראר קאוואלעווסקי און דער געהילפס-פראקוראר קארסקי.

די באנק פון פערטיידיגער פערנעהמען: דער אדוו. זשעלענסקי פון ווארשע, די לאדזער אדוואקאטען — שווידלער רעמבעלינסקי, קליקאר, איוויניסקי, בריגסקי, פעלקא, קאסאקאווסקי, בזשעזשינסקי און גראבאווסקי.

דאס געריכט שטעלט פעסט די פערסאנאליען פון

די בעשולדיגטע:

1) דער 34-יעהריגער קאזשימיעזש קאוואלסקי, אדוואקאט; 2) דער 48 יעהריגער לעאן גזשעגאזשעוואק, פאבריקאנט, פארזיצער פון דער ענדעקישער פארטיי; 3) דער 21-יעהריגער ריטשארד שטשעסקי, סטודענט פון'ם ווארשעווער אוניווערזיטעט; 4) דער 40 יעהריגער אלעקסאנדער סטאלארעק, א סוחר; 5) דער 30-יאהריגער יאן סטעפאן פאדגורסקי, דענטיסטישער טעכניקער; 6) דער 40-יעהריגער זיגמונט האלאי, אנ'ארבייטער; 7) דער 32-יעהריגער יאן בערנארד באראנעצקי-מאקארסקי, א שוסטער; 8) דער 60-יעהריגער אנטאני טשערניק, אנ'ארבייטער; 9) דער 24-יעהריגער אלעקסאנדער פאוולאווסקי, אנ'אנגעשטעלטער; 10) דער 29-יעהריגער קאזשימיעזש כאראשא, עלעקטראמאנטער; 11) דער 42-יעהריגער וויצענטי קאזשוכאווסקי, א מורער; 12) דער 36-יעהריגער וולאדיסלאוו מעלער, א טעקסטיל-טעכניקער; 13) דער 34-יעהריגער טאדעאוש ווארכאל, אנ'ארבייטער; 14) דער 54-יעהריגער הענריק קאנאזשעווסקי, א פאטאגראפיסט; 15) דער 27-יאהריגער פעליקס קיערסקי, א דרוקער; 16) דער 35-יעהריגער פראנציזשעק לאסקאווסקי, אנ-ארבייטער; 17) דער 44-יאהריגער סטעפאן ראבאקאווסקי, אנ'ארבייטער; 18) די 21-יעהריגע העלענא קאזשוכאווסקי, א שניידערין, און 19) דער 31-יעהריגער מאריאן קיאיעווסקי, א סאציטאר.

180 עדות

דערנאך איז דאס געריכט צוגעטראטען צום פעסטשטעלען די פערסאנאליען פון די עדות, וואס זייער צאהל גרייכט 167. זיי זענען איינגעטיילט אין 3 גרופען און זיי וועלען געבען זייערע ערקלערונגען פארן געריכט: דינסטאג, מיטוואך און דאנערשטאג. חוץ מזה האט דאס געריכט אויפן פארשלאג פון דער פערטיידיגונג מסכים געווען צוצולאזען נאך 13 עדות.

דער בעשולדיגונגס-אקט,

וואס פערנעהמט 54 זייטען מאשין-דרוק, ווארפט פאר די בעשולדיגטע, אז ביז 13טען מאי 1934 האבען זיי, בילדענדיג א געמיינזאמען פערבאנד, געשטרעבט אראפצווארפען די איצטיגע מלוכה-אורדנונג דורך א פערשווערונג, ווי אויך, אז מיט דער הילף פון פלוג-בלעטלעך און פערשידענע רעפעראטען האבען זיי גערופען צו ארויסטרעטונגען געגען דער מלוכה-מאכט.

צוו. אנד. ווערט דעם אדוו. קאוואלסקי פארגעווארפען, אז אויף דעם צוזאמענפאהר פון די ענדעקעס אין מאי 1934 האט ער געהאלטען א העצרעדע און אנדערע מיטגלידער האבען פעסטגעשטעלט, אז די ענדעקישע פארטיי איז א רעוואלוציאנערע פארטיי, וואס שטרעבט דורך א פערשווערונג אראפצווארפען די עקזיסטירענדע רעגירונג.

ווייטער ווערט אינ'ם בעשולדיגונגס-אקט געזאגט, אז איז בעזונדערע לאקאלען פון דער דאזיגער פארטיי זענען דורך די בעשולדיגטע געהאלטען געווארען רעדעס געגען דער רעגירונג און עס איז אונטערגעשטראכען געווארען די בויטיגקייט פון

קעמפען מיט דער סאנאציע און דעם יודענטום,

ווי אויך אז דער הויפט-לאזונג פון דער ענדעקישער פארטיי איז געווען, דאס בעהערשען פון דער רעגירונג און די ענטיודישונג פון פוילען.

עס ווערט אויך פעסטגעשטעלט, אז אין די רעדעס זייערע האבען די בעשולדיגטע געטענהט, דאס די רעוואלוציע איז אוממעדמיידליך, דאס די ארמיי איז אויפן צד פון זייער פארטיי און אז עס מוז קומען צו א דעצידירענדען קאמף.

א בעזונדערע טעטיגקייט האט ארויסגעוויזען די יוגענד-סעקציע פון דער ענדעקישער פארטיי, רעפרעזענטירט דורך איניגע בעשולדיגטע, וועלכע האבען געזייהט האס צו דער מלוכה-מאכט.

אינ'ם בעשולדיגונגס-אקט ווערט געזאגט, אז דעם 14-טען אקטאבער 1934 אויפן דעלעגאטען-צוזאמענפאהר איז לאדז איז בעשלאסען געווארען צו פיהרען

א קאנספיראטיווע ארבייט

בכדי אדורכצופיהרען די פארטיי-לאזונגען און צו דעם צוועק זענען געבילדעט געווארען „הונדערטלעך" און „צעהנטלעך", אנגעבענדיג זיי ספעציעלע טעטיגקייטס-אינסטרוקציעס.

אין די ענדעקישע פלוג-בלעטלעך איז צ. א. געזאגט געווארען אז ווארשא שלאפט נישט, אז אלץ איז צוגעגרייט אז בקרוב וועט די ענדעקישע פארטיי איבערנעהמען די מאכט, און אז דער דעצידירענדער מאמענט וועט זיין דעם 27-טען מאי 1934, (כידוע זענען איז דעם טאג פארגעקומען די זעלבסטפערוואלטונגס-וואהלען)

די בעשולדיגטע האבען אין זייערע רעדעס אפגעהוזקט פונ'ם מארשאל פילסודסקי און פון אנדערע רעגירונגס-מיטגלידער.

דערנאך רעדט ארום דער בעשולדיגונגס-אקט די געשעהענישען פון 3 מאי 1934, וועלכע זענען געווען פון פריהער אויס צוגעגרייט: אזוי זענען אדורכגעפיהרט געווארען די גאסען-עקסצעסען אויף אגראדאווא, ציגעל-גאס, פעטריקאווער, פאר דער קאטעדרע און איז דער קאטעדרע גופא. אין דעם מאמענט בעת דער קשיאנדז איז ארויף אויף דער אמבאנע און געזאגט האלטען די פרעדיגט, האט מען אנגעהויבען צו זינגען די „ראטע", און עס זענען פארגעקומען די געשעהענישען, אין דער קאטעדרע, וואס ביי זייער ליקווידירונג האט מען געפינען ביי איניגע בעשולדיגטע שטייגער, ציגעל און שטיקער אייזען.

אינ'ם בעשולדיגונגס-אקט ווערט אויך פעסטגעשטעלט, אז בעת די רעוויזיעס ביי די ארעסטירטע אין די וואוינונגען, האט מען געפינען פלוג-בלעטלעך, אויפרופען א.א. שריפטען, אין וועלכע עס איז גערופען געווארען צו אראפצווארפען די רעגירונג. דערביי זענען אין איניגע פון די שריפטען געווען באטיצען, אז די מאי-איבערקעהרעניש מוז ליקווידירט ווערען דורך א פערשווערונג.

נאכ'ן איבערלייענען דעם בעשולדיגונגס-אקט האט דאס געריכט פעראָרדנעט א הפסקה אויף 10 מינוט און איז דערנאך צוגעטרעטען צום

פערהער פון די בעשולדיגטע

דער ערשטער ווערט פערהערט דער בעשולדיגטער אדוו. קאוואלסקי, ער מאכט זיך איגנארירען „גאפעיוואטע", ס'הייסט ער איז נישט מודה אז ער געהערט צו א געהיימער ארגאניזאציע, און „...פערשטייט בכלל נישט, הלמאי מ'האט איהם אנגעקלאגט די פראקוראטור — זאגט ער — האט נישט קאנקרעטיזירט אויף וואס עס שטיצט זיך די געהיימע טעטיגקייט פון דער ארגאניזאציע, צו וועלכער ער האט געהערט. די ענדעקישע פארטיי — זאגט ער — איז א לעגאלע פוילישע ארגאניזאציע, און קיין שום קאנספיראטיווע פערזאמלונגען זענען נישט אפגעהאלטען געווארען."

„מיר, פאליאקען, — דערקלערט ער פאטעטיש, — זענען די יורשים פון דער רוימישער ציוויליזאציע! מיר האבען גע'ירשנט די דאזיגע ציוויליזאציע, בכדי צו קעמפען מיט דער מאסאנעריע און מיט די זשידעס, וועלכע ווילען הערשען איבער דער ארישער וועלט! אויב עס זענען פאראן געהיימע ארגאניזאציעס געפינען זיי זיך אין די הענד פון יודען! איך האב קיינמאל נישט אויפגערופען קיינעם צו אראפווארפען די רעגירונג אויף א געוואלט-אופן און נישט ארויסצוטרעטען געגען דער מאכט, ווייל דאס איז נישט געווען אין הסכם מיט מיינע טיפסטע איבערצייגונגען... איך האב זעהר אפט גערעדט אויף די פערזאמלונגען וועגען שאנע ווען דאס רעכט, ווייל איך האלט, אז דאס פוילישע פאלק דארף צו שאנעווען דיבע רעכט. עס איז אויך קיין רעד נישט געווען וועגען אומלעגאלען צוטריט צו דער מאכט.

מיר וועלען צו דער מאכט קומען

פערזיכערט קאוואלסקי — מיר וועלען קומען אויף א לעגאלען אופן, און דאן וועלען זיך אלע פאליאקען ארגאניזירען אין דעם ענדעקישען לאגער, און מיר וועלען שאפען א געזעצגעבונג, אז די באלעבאטים פונ'ם לאנד זענען מיר. אט אין דעם גייסט איז געווען געפיהרט די פראפאגאנדע אין אלע קרייזען פון דער פארטיי".

שפעטער גיט דער אדוואקאט קאוואלסקי א רייהע דערקלערונגען אויף דער פראגע פון אדוו. שווידלער וועגען דעם, צי ער האט זיך געווענדעט צו דער מאכט וועגען א דערלויבעניש אויף א מאניפעסטאציע דעם 3. מאי.

די אומלעגאלע פלוג-בלעטלעך האט ארויסגעגעבען קאנאזשעווסקי און דעריבער איז ער דערווייטערט געווארען פון דער פארטיי. וואס שייך די קאמוניסטען — דערקלערט דער בעשולדיגטער קאוואלסקי — בעציהען מיר זיך צו זיי פיינדליך, ווייל די דאזיגע פארטיי געפינט זיך אין די הענד פון די יודען, אונזערע פרינציפיעלע שונאים, צו דער פאליציי האבען מיר זיך תמיד בעצויגען פריינדליך אויף אזוי וויית אז מיטגלידער פון דער ענדעציע זענען געגאנגען אויף קאמוניסטישע פערזאמלונגען, ארויסגעכאפט דארט קאמוניסטען און איבערגעגעבען זיי איז די הענד פון דער פאליציי. געענדיגט האט זיך עס דאן, ווען דער אספיראנט ברילאק האט פארגעלייגט אונזער קרייז-סעקרעטאר גאנגאלסקי, ער זאל ווערען א קאנפידענט.

אדוו. שווידלער פרעגט: — מיט וואס דערקלערען זיך

די אנפאלען אויף די יודען, דאס האקען די שויבען א. א. וו.?

בעשולדיגטער אדוו. קאוואלסקי: — געטאן האבען עס פראוואקאטארען, אימפולסיווע מענשען, נישט האבענדיג קיין שום פולמאכטען דערצו, אהער וואס'ערע נישט אנווייזונגען פון זייער מאכט.

עס ווערען ווייטער פערהערט די בעשולדיגטע: לעאן גזשעגארטשאק, סטאלארעק, פאדגורסקי, האלאי, באראנעצקי, טשערניק, פאוולאווסקי, כאראשא, קאזשוכאווסקי, מעלער, ווארכאל.

די אלע זענען זיך נישט מודה אין געהערען צו א געהיימער ארגאניזאציע, אין האלטען העצרעדעס געגען דער רעגירונג, אדער אין רופען צום קאמף געגען דער רעגירונג.

וועגען דעם, אז די ענדעקישע פארטיי איז אומלעגאל האבען זיי זיך דערוואוסט ערשט פונ'ם בעשולדיגונגס-אקט...

זיי קלערען אויך אויך, אז זיי שטרעבען צו קומען צו דער מאכט אויף א לעגאלען וועג און פיהרען

א קאמף מיט די יודען, וועלכע זענען שונאים פונם פוילישען פאלק...

דער בעשולדיגטער קאנאזשעווסקי געוועזן. פארזיצער פון דער פארטיי, איז זיך מודה, אז ער האט געדרוקט די פלוג-בלעטלעך א. ב. „דער אמת וועגען גענעראל זאגארסקי" און „קאמוניקאט", געדרוקט האט ער זיי אין ווארשע פון די מאנוסקריפטען, וואס קזשימוסקי האט איהם געבראכט, בשעתו — זאגט ער — האט א'הם קאוואלסקי געווארענט, אז קזשימוסקי איז א קאנפידענט, אבער ער האט איז דעם נישט געגלויבט.

דיזעלבע דערקלערונגען, אז זיי זענען „אומשולדיגע, כשר'ע און פרומע לעמעלעך" גיבען אויך די בעשולדיגטע: לאסקאווסקי, ראבאקאווסקי, קאזשוכאווסקי, און קראיעווסקי.

דער לעצטער, קראיעווסקי, דערקלערט אפילו, אז גראד דעם 3. מאי איז איהם זיין פלונית געלעגטען געווארען, אזוי אז ער איז בכלל נישט געווען אין דער קאטעדרע...

האלב פינף א זייגער איז דערקלערט געווארען א הפסקה ביז היינט 9 פריה.

לכבוד עולים קיין א"י

א פייערונג איז פארגעקומען דעם היינטיגען שבת אין דער ציוניסטישער שוהל „אהל יעקב" לכבוד עטליכע עולים קיין ארץ-ישראל.

צו דער דאזיגער פייערונג איז געקומען א גרויסער עולם מיט'ן ועד פון „אהל יעקב" און ציוניסטישען קאמיטעט אין דער שפיץ.

בעת קריאת התורה האבען די מתפללים מנדר געווען לטובת קרן קימת לישראל און אויך פאר אנדערע ציוניסטישע אינסטיטוציעס.

א שעהנע רייכע רעדע האט דאן געהאלטען דער מטיף פון „אהל יעקב" ה' ליבאשיצקי, וועלכער האט זיך בעזונדערס אפגעשטעלט אויף דעם איצטיגען שטארקען דראנג קיין ארץ-ישראל וואס האט מיטגעריסען אלע טיילען פון דער יודישער בעפעלקערונג פון די גאר יונגסטע ביז דעם ציוניסטישען וועטעראן ה' מיכאל פלאטטא.

דער רעדנער געזעגענט זיך דאן אין נאמען פון דער שוהל מיט די אפפאהרענדע און וואונשט זיי, אז אויך אין ארץ ישראל זאלען זיי פארטזעצען זייער ארבייט פאר'ן פערשנעלערען דעם אויפבוי-טעמפא פון יודישען ישוב.

דער פארזיצענדער פון שוהל-קאמיטעט ה' שמואל לעוו גיט דאן איבער דעם פערדינסטפולען און לאנג-יעהריגען מתפלל פון „אהל יעקב" ה' מיכאל פלאטטא א שעהן אויסגעפערטיגטען אדרעס פון „אהל יעקב". אין דעם אדרעס דריקט אויס דער שוהל-קאמיטעט זיין פרייד וואס זיין חשוב'ער מיטגליד פאהרט אפ קיין ארץ-ישראל, בעמערקענדיג דערביי, אז די אפווזענהייט פון ה' פלאטטא וועט זיך שטענדיג לאזען פיהלען אין דער שוהל.

צום סוף געזעגענט זיך ה' פלאטטא מיט'ן ציוניסטישען קאמיטעט, דעם שוהל-קאמיטעט, פארשטעהער פון די פערשידענע ציוניסטישע אינסטיטוציעס און אלע אנדערע אנוועזענדע און ערקלערט, אז ער לאזט איבער אין שוהל א ספר-תורה, וואס זאל דינען אלס שטענדיגער בונד צווישען איהם און דער שוהל.

שבת אין אווענד איז פארגעקומען א פייערליכער אבשידס באנקעט אין אייגענעם לאקאל פאר'ן עהרען פרעזעס פון דער לאדזער „התחיה" ארגאניזאציע ה' אברהם קאצענבערג, וועלכער איז נעכטען אפגעפאהרען קיין ארץ ישראל.

צו זיין אבשידס-באנקעט זענען געקומען איניגע הונדערט ציוניסטען צווישען זיי פון פערשידענע ריכטונגען און שטרעמונגען. ס'האבן גערעדט די ה"ה דעפ. ד"ר י. ראזענבלאט, ראבינאוויטש, קאלאדני (ארץ ישראל) „קרן היסוד", רעד. ניגאלדבערג, שטראוויים (רעכטע „פ. צ.") רינזארט (קרן קימת לישראל) ענגעל, נערשט (בלאשקי) בן ציון גרינבוים (פאביאניק) בירערמאן, שיעניצקי (אלעקסאנדער) און אנדערע. עס זענען אנגעקומען א פאר צענדליג טעלעגראמעס פון פערשידענע ציוניסטישע אינסטיטוציעס און פריינד פון לאנד און אויסלאנד.

ה' רינגארט האט מיטגעטיילט, אז דער קרן קימת לישראל האט איינגעשריבען אין ספר הזהב דעם ה' קאצענבערג פאר זיין גרויסער מסירת נפש'דיגער ארבייט פאר די ציוניסטישע קרנות אין לאדז.

צעכען פון צענטראלען יודישען האנדווערקער-פערבאנד

נישט אנטיילגענומען אין דער נעכטיגער קאנפערענץ פון דער האנדווערקער-קאמער

אין צוזאמענהאנג מיט דער קאנפערענץ פון די צעכען וואס איז נעכטען פארגעקומען אין דער האנדווערקער-קאמער, האבען די צעכען וועלכע געהערען צו דער האנדווערקער עקספאזיטור, ווי מיר האבען שוין געמאלדען, בעשלאסען נישט אנטיילצונעהמען אין דער קאנפערענץ.

נעכטען איז אויך פארגעקומען א בעראטונג אין צענטראלען יודישען האנדווערקער-פערבאנד, פילסודסקיגאס 69, אין וועלכער ס'האבען אנטיילגענומען פארשטעהער פון פאלגענדע צעכען: שטעפער, מאלער, יובילער, פריזיער, היטעלמאכער, קאפעלוש-מאכער, קירזשנער, טאפעצירער, טישלער, רימער און קאנדיטארס. אויף דער דאזיגער בעראטונג איז אנגענומען געווארען א בעשלוס נישט אנטיילצונעהמען אין דער קאנפערענץ פון דער האנדווערקער-קאמער, ביז די יודישע האנדווערקער וועלען צוריקבעקומען זייערע רעכט.

האנדווערקער-עקספאזיטור

פיעטריקאווער 20

אין צוזאמענהאנג מיט די לעצטע געשעהענישען אין דער לאדזשער האנדווערקער-קאמער פאהרט היינט, דינסטאג, דעם 15. ד. ח. א דעלעגאציע קיין ווארשא אין די פעראנגען פון פרעזעס פון דער עקספאזיטור ראטמ. אדוו. י. וויצמאן, ראטמענער י. פיאלקא, י. האנעמאן און י. שיינפעלד, כדי אדורכצופיהרען אנ'אינטערווענץ אין פארבאנד פון די קאמערען אין ווארשא.

מארגען, מיטוואך דעם 16. ד. ח. 9 אווענד ווערט גערופען אין לאקאל פון דער עקספאזיטור, פיעטריקאווער 20 א ראט-זיצונג, ווי ס'וועט אפגעגעבען ווערען א באריכט פון דער דעלעגאציע פון ווארשא און אויך באהאנדעלט ווערען די פראגע פון פונאנדערטיילען די קויהלען פאר די ארימע בעלי מלאכות.

ביי פעטזוכט
ווענדט מען אן דאס נאטירליכע ביטערוואסער
Franciszka Józefa
פרעגט דאקטוירים, צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד-אפטעשנעם.

גאסטראלען פון אלעקסאנדער גראנאך

אין די נאהעטסטע טעג הויבען זיך אן אין „ראזמאיטאשטשי" די גאסטשפילען פון בעריהמטען אלעקסאנדער גראנאך. וועלכער איז דעם לאדזשער יודישען טעאטער-עולם זעהר גוט באקאנט פון זיינע גאסטשפילען דעם פארגאנגענעם זומער אין דעם זעלבען טעאטער, וואו ער האט אין וואלפס צייט-פיעסע „די געלע לאטע" געפייערט אנ'אמת'ן ארטיסטישען טריומף.

צו זיין איצטיגען ערשטען גאסטשפיל וועט אלעקסאנדער גראנאך אויפפיהרען אנ'אקטועלע פיעסע פון א באקאנטען יודישען שריפטשטעלער.

פון „בערל-שמערל"-טעאטער

היינט ווערט געשפילט איין מאל

נעכטען איז געווען קיפמורא'ס קאנצערט דורכן ראדיא, און היינט קאן מען זעהן און הערען אין דעם „בערל-שמערל" טעאטער אהן די ראדיא-סליכאווקעס, נאר מיט די פשוטע אויגען און אויערן.

עס זענען שוין די לעצטע טעג, וואס עס גייט דער ערשטער פראגראם א. נ. „אזוינס און אזעלכעס" ואין קאפע „אירעאל", פיעטריק. 48.

היינט — „חאַצקעלע כל-בו'ניק" מיט רעגינא צוקער

אין „ראזמאיטאשטשי" ווערט היינט געשפילט די קאמישע מוזיקאלישע פיעסע „חאַצקעלע כל-בו'ניק" מיט רעגינא צוקער אין דער הויפטראלע.

נאך דער פארשטעלונג ווערט געגעבען דער גראנדיעזער קארנאוואל-פיקניק, אין וועלכען עס ווערט געשפילט אנ'אקטועלער איינאקטער „וואו נעמט מען חתנים אין לאדז?" ווי אויך א רייהע חסידישע נגונים און טענץ, אויסגעפיהרט פון גאנצען ארטיסטען אנסאמבל.

דאס טעאטער „ראזמאיטאשטשי" גרייט צו א גרויסע סענסאציע פאר לאדזשער ערנסטען טעאטער ליבהאבער.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, דעם 15. יאנואר 1935

6,48 גימנאסטיק, 6,52 פליטען, 7,07 פליטען, 7,50 רעקלאמע-קאנצערט, 11.57 צייט-סיגנאל, 12,03 ידיעות, 12,05 פרעסע, 12,10 קאנצערט, 12,45 אויריציע פאר קינדער, 1 ידיעות 1,05 קאנצערט, 3,30 עקספארט, 3,35 בערזע, 3,45 מיליטערישע מארשען, 4,45 פ.ק.א. 5 קאנצערט, 5,25 הערשפיל, 5,35 געזאנג, 5,50 טעכניש פאסטקעסטעל, 6 פליטען, 6,10 רעפערטואר פון די טעאטערן, 6,15 קאנצערט, 6,45 רעפערטואר 7 מוזיק, 7,20 שמועסען, 7,30 מוזיק, 7,50 ספארט, 8,45 ידיעות, 9 קאנצערט, 10,30 רעקלאמע-קאנצערט, 10,45 פליטען, 11 ידיעות, קאמוניקאטען, 11,05 טאנץ-מוזיק.

10.000 זל.
אויף נומער 51385 איז ווידער געפאלען אין 9-טען ציהונגס-טאג פון דער 31-טער מלוכה-לאטעריע פון
J. Zajtman
פיעטריקאווער 28
טעל. 171-36.
לאזען צו דער 1-טער קלאס 32 מלוכה לאטעריע זענען שוין צו בעקומען.

ציהונג פון דער מלוכה-לאטעריע

4-טע קלאס — 9-טער טאג

zł. 20.000 — 130287
zł. 10.000 — 71478 99958
zł.5 000 — 150903
zł. 2.000 — 21829 26996 50293 53211 56218 — 85746 92831 128572 129479 138948 14303 169785
zł. 1.000 — 3087 3671 16086 18455 21755 — 2627 416071 34969 36330 16603 45027 19402 59239 61633 62070 67483 77645 80317 87302 90599 94318 101057 109809 111695 124487 121986 122631 122799 125219 129243 130634 130435 136867 137021 140682 146979 145922 148116 148522 150015 150373 — 162586 167203 169889 172564 174263 174268

Siawki po 200 zł.

140 93 313 41 417 653 757 857 991 114z 86 336 77 659 811 45 78 83 2064 69 83 223 418 763 69 3038 128 347 506 63 611 37 865 85 923 4023 59 90 148 244 411 68 335 70 2 67 952 94 5107 225 62 304 25 7 79 588 610 44 85 6222 321 31 479 513 43 916 66 87 71188 296 481 619 39 777 8035 224 381 734 99 853 9058 132 65 248 306.

10030 173 431 508 825 95 953 94 46 11124 58 258 82 90 382 412 17 50 794 96 804 52 12008 51 472 93 678 929 13053 114 58 627 35 96 919 89 14122 31 33 89 345 400 734 15017 438 605 82 728 800 929 16001 110 242 61 83 319 59 430 74 508 28 42 729 43 17191 207 42 44 352 423 538 626 784 836 18016 66 76 82 209 25 315 16 26 37 440 559 657 962 19144 67 87 206 41 64 904 371 44 63 78 571 631 729 39 85 92 986.

20139 244 475 514 46 902 12 21007 31 152 267 324 54 525 40 73 632 87 95 881 995 22010 221 24 333 40 60 515 63 600 68 932 23040 81 218 34 70 315 56 427 530 631 742 824 931 24083 106 17 10 68 82 83 232 02 74 78 367 598 25018 191 416 27 677 967 73 26115 434 48 560 80 50 982 27136 89 278 421 37 551 668 91 775 77 882 28246 355 464 506 622 55 837 72 981 29001 26 266 446 520 696 787 830 66 92.

30029 309 98 483 725 51 823 957 31144 237 312 56 66 9 404 79 513 66 95 772 32009 102 68 78 89 326 3 6 41 474 523 58 64 622 56 74 747 881 92 963 33260 321 69 400 85 530 663 822 34033 66 77 99 126 76 95 292 93 373 525 93 615 743 53 882 35151 405 595 654 986 36154 202 55 611 867 37002 103 236 88 365 626 775 959 68 38156 80 96 673 96 79 3 916 48 39173 211 327 433 73 501 628 82 820.

469 149 341 62 614 15 28 38 648 43 84 735 53 57 90 901 41059 163 405 32 530 730 74 834 936 42495 603 709 831 905 43101 24 39 664 750 94 951 66 44028 93 131 332 63 77 89 479 620 36 777 935 45001 122 292 311 410 47 84 90 563 730 977 46153 226 344 85 93 442 542 50 2 76 08 709 75 818 68 932 45 47037 76 99 216 415 721 52 826 83 902 48017 68 229 300 10 54 402 609 880 919 48 49107 20 85 232 353 62 571 638 40 803 66 900.

50007 158 79 290 2 397 432 3 75 569 702 808 932 18 94 51116 327 48 62 483 574 77 81 680 782 889 52194 202 361 811 53032 283 532 98 771 835 939 54247 343 85 401 513 93 717 828 904 25 55007 34 65 114 54 99 539 648 777 945 70 56051 42 834 56 80 978 57027 117 39 335 408 26 66 67 71 78 566 690 755 812 81 58074 146 86 768 87 908 59018 21 46 120 21 35 38 91 410 19 94 588 608 15 910.

648 55 93 144 68 345 403 536 705 66 61068 222 278 341 455 519 41 85 619 75 831 42 6 936 70 62021 145 338 442 625 709 876 90 900 21 61 63083 118 259 485 647 744 92 567 80 915 45 57 74 70 64178 204 31 554 881 65042 141 67 69 311 53 67 74 514 56 618 35 887 66057 73 425 76 565 642 72 73 772 98 826 67108 25 5 303 37 471 574 839 73 928 48 68008 111 20 654 786 933 92 69000 122 99 299 386 524 663 788 92 892 64 985.

70024 126 209 62 305 551 645 70 739 67 71061 61 94 111 275 93 339 417 547 637 714 951 60 76 87 72032 156 48 88 91 2 379 402 18 641 849 788 73382 406 11 752 860 78 94 74098 99 285 324 29 509 6462 64 830 904 80 72508 57 87 156 211 332 461 550 698 708 811 20 76056 307 465 710 77111 56 763 78066 188 251 359 70 418 587 97 632 307 932 79027 47 99 145 65 347 526 670 711 60 812 992.

80152 77 282 454 632 45 764 878 95 911 19 81017 157 248 69 909 67 514 49 814 17 30 68 28100 159 200 315 615 799 826 67 80 905 16 66 94 83061 309 14 60 406 8 77 59 608 87 896 973 84011 139 45 222 223 413 695 722 812 92 85097 214 43 301 526 713 43 84 813 915 66 86043 141 65 239 55 449 71 79 609 768 858 925 73 82136 90 232 877 903 93 88116 221 72 330 452 549 619 46 771 868 57 843 57 89073 132 339 51 473 82 440.

90028 98 144 296 333 92 95 446 47 594 862 962 67 93 91061 147 561 746 817 68 960 92057 127 325 508 85 657 719 516 67 93152 268 85 523 630 735 61 97 840 94262 337 80 527 56 58 76 626 70 803 998 97037 124 200 32 80 694 833 952 96010 35 186 93 250 83 389 441 553 605 811 30 97182 943 90 98048 79 176 91 268 31 430 91 596 660 99 890 91 99010 29 83 84 418 584 627 81 773 828 58.

100033 234 640 61 791 101038 382 122 58 724 816 940 62 102001 417 61 525 650 902 47 85 103009 67 100 338 545 57 61 748 104004 48 154 61 502 62 304 28 471 535 43 714 819 57 68 907 105001 423 600 12 999 106009 13 101 294 372 477 604 35 53 748 923 55 107019 313 428 92 137 755 960 108062 519 694 764 905 73 94 109080 112 48 56 454 561 847 57 906 88.

110026 424 43 553 600 7 719 858 111174 83 345 97 424 512 53 90 3 860 67 86 91 1112005 198 36 375 448 759 62 88 932 59 113073 266 582 608 30 72 735 69 92 912 82 87 94 114072 147 219 74 98 390 453 88 599 720 889 921 92 115122 469 681 819 927 46 116014 146 362 643 60 832 117013 75 166 367 795 821 76 930 49 118017 350 523 604 64 228 803 6 23 928 119064 125 246 317 49 53 514 701 846 913 28.

120018 223 386 520 759 80 121002 555 668 122051 197 230 528 612 769 90 123007 457 518 539 99 943 124177 202 10 395 520 609 77 716 850 84 926 28 41 125080 125 214 342 464 538 646 99 717 50 866 949 126016 40 8 126 212 561 68 86 89 771 941 63 127018 60 143 313 470 617 16 821 911 128015 40 318 573 84 695 822 81 938 129095 05 19 64 84 38 495 410.

130124 81 99 215 73 300 410 17 65 457 543 81 90 621 27 821 23 36 45 956 88 131130 287 18 509 404 622 817 23 20 36 965 132014 365 80 94 458 84 95 547 757 874 133039 270 475 536 727 38 41 823 31 902 23 134024 28 75 212 552 — 640 919 135167 80 293 385 94 429 42 512 61 686 719 94 807 8 36 85 136063 214 325 417 31 629 848 979 137009 68 243 483 713 51 94 840 138029 84 140 21 — 268 360 284 419 24 731 884 994 139155 283 323

140000 78 96 247 65 70 82 96 468 638 65 735 865 141318 50 520 656 38 84 88 710 933 142171 247 432 560 72 621 72 851 143017 78 628 38 946 64 96 — 144040 70 1 104 262 320 46 620 81 929 145087 168 324 486 80 508 40 685 721 76 956 146039 126 337 44 90 705 94 801 966 80 147241 361 456 507 628 46 — 148165 53569 746 87 842 74 970 149030 192 239 50 302 32 3 691 91 850 988

150022 248 398 469 84 530 671 83 90 05 76 93 151131 205 58 423 57 554 47 81 654 752 826 152029 48 49 224 382 — 40742 67 558 88 94 685 791 828 923 — 83013 172 228 80 378 434 629 41 726 46 896 154108 249 442 90 510 32 90 886 941 65 155021 24 122 473 97 551 643 985 — 156005 224 461 928 79 67 451 736 15800 47 93 557 515 652 711 827 976 159091 31 53 343 83 539 76 680 102

160009 392 425 42 963 161156 513 620 724 15 97 869 960 162131 333 39 635 67 930 160390 7 254 364 406 31 588 640 98 763 840 83 989 164011 20 329 91 95 565 727 52 936 86 165128 415 166248 71 — 324 408 19 47 57 75 503 951 167073 142 269312 432 34 73 605 19 842 983 168010 52 162 288 358 515 658 899 984 169069 104 36 76 96 270 3 537 630 47 822 90 910 22

170082 591 743 70 171072 144 236 80 307 403 44 697 779 841 902 172041 49 53 140 548 49 705 971 99 179016 22 108 693 833 908 174153 373 652 70 765 175009 345 73 468 598 781 84 94 867 — 85 974 76 176194 778 976 177013 22 83 212 75 426 573 86 622 704 806 83 17802 245 616 42 700 902 179138 48 255 398 435 47 721 832 75 995

z II CIĄGNIENIE

10000 — 16743 47406 51385 101425 123533

5000 — 15455 79646 104008 117555 111243

2000 — 3526 51582 55586 99678 — 68578 72138 71063 78057 85372 106744 111508 114350 114624 129698 138516 — 138853 142558 160181 161119 163772 — 173632

1000 — 4599 7728 10161 11317 14965 24090 25256 24090 25266 42589 43062 — 44237 49016 50688 52825 57565 92165 — 103382 107494 113385 133040 134135 — 135864 135726 141172 152862 157315 — 161525 102293 164281 174251 177396 — 65544 65947 74182 75865

PPO 200 ZŁOTYCH

9 23 30 382 478 541 752 883 1012 — 65 104 394 522 94 739 963 2037 82 108 40 68 284 351 422 70 510 608 889 970 3014 94 27 156 275 74 354 69 416 532 638 728 4229 35 84 306 08 403 504 70 708 199 84 5013 526 39 753 813 28 63 965 96 5056 108 32 79 258 59 67 79 301 57 521 79 786 843 99 7003 18 156 253 349420 34 517 48 63 607 40 828 53 920 58 8153 57 209 23 29 317 41959 554 — 684 715 18 27 98 864 9090 311 98 475 665 761 937 61

10266 309 75 76 80 92 736 834 99 11030 180 222 62 307 57 484 86 590 849 948 12997 257 59 340 488 513 71 736 749 59 99 881 916 13036 59 75 155 69 407 32 641 741 927 14130 223 57 381 — 404 591 627 729 53 910 22 15007 52 226 70 92 578 624 16275 468 524 45 80 91 600 67 726 820 949 17261 345 418 593 677 752 44 934 66 18269 358 59 477 — 713 34 48 90 622 42 703 983 190 83 204 317 38 48 51 492 710 988

20251 339 55 522 681 85 914 22 47 58 21099 210 19 440 517 42 66 614 30 866 22113 16 257 416 62632 49 716 857 — 23137 203 57 301 430 601 22 40 796 849 66 92 937 24152 240 513 26 606 11 94 775 807 922 25043 173 290 362 629 511 708 845 908 36 26034 54 81 188 286 — 395 408 506 01 16 609 58 792 937 42 7427240 66 495 509 23 34 82 614 795 926 28427 48 58 78 6016 7 72 707 807 23 89 918 66 29019 702 36 78 317 405 90 553 718 826 0

30082 113 62 64 338 86 422 509 72 51 79 724 961 31113 40 68 231 577 91 98 635 803 43945 88 32216 433 45 611 96 824 33028 143 229 330 571 768 916 51 95 34064 476 517 635 43 47 787 813 80 909 35003 86 421 80 614 29 850 934 36341 424 715 828 37034 713 63 367 81 603 12 67 74 89 819 14 48 66 68 923 24 38106 109 40 62 288 326 526 31 695 — 865 39000 99 276 353 422 77 599 618 703 826

40059 13742 63 67 391 98 549 885944 76 41110 17 63 496 687 753 851 68 — 42007 44 67 126 50 53 201 37 418 569 649 60 772 823 76 913 65 43093 210 — 549 624 733 87 858 85 44019 248 69 331 38 461 535 602 21 755 896 959 56 89 — 45043 51 173243 333 475 510 21 639 708 71 87 83 94 817 21 901 51 45092 — 321 64516 634 53 60 798 809 61 91 95 930 77 90 47123 70 201 40 356 66 460 — 561 78 786 813 93 48409 10 517 713 — 810 47 63 929 90 49012 38 91 97 265 90 305 472 623 707 53 88 93

50121 223 317 91 469 680 810 76 86 88 51115 296 314 36 41 460 641 896 52081 133 40 4 249 63 459 62 70 534 — 36 66 718 38 74 855 943 53215 38 316 22 653 963 54117 62 203 51 55 422 542 — 809 76 96 255023 723 802 13 20 35 39 — 928 69 56070 112 50 343 72 93 429 638 98 879 908 968 83 57015 149 56 375 80 540 954 58140 47 251 38 331 537 618 54 701 14 27 56 910 91 59015 34 92 176 — 216 60 512 697 803 92 902 31

60021 167 347 64 407 42 80 629 869 61008 58 99 481 535 635 75 932 62058 80 146 70 215 36 78 386 91 481 90 693 799 699 63035 155 242 386 635 709 46 874 64037 107 278 417 673 953 — 65013 19 355 407 40 84 85 507 25 50 80 621 706 900 66063 65 88 123226 48 96 328 480 581 615 63 925 88 67128 26885 93 378 544 42 626 994 68000 86 117 23 99 245 302 14 28 400 488 694 791 904 58 69251 471 707 555 98 816 33 44 87 969

70064 155 223 93 304 417 71 606 39 50 62 785 95 978 71029 31 40 246 78 313 79 85 87 574 925 72627 52 116 429 52 74 75 77 811 37 58 978 13103 240 310 518 51 73 36149 76 740 887 900 48 74182 88 362 52 70 501 65 628 33 793 828 97 959 75136 64 261 264 652 75 815 29 70 937 76213 61 68 312 313 434 506 686 742 43 91 831 928 77085 188 689 95 292 381 514 93 692 714 946 78135 423 — 532 602 08 94 781 802 44 923 908 79067 203 24 320 22 403 23 556 774 858 81 — 914 84

80046 85 92 215 89 321 34 70 447 552 623 733 87 944 46 81016 227 305 434 39 702 59 82 85 850 54 55 56 984 82007 15 172 385 519 96 641 746 76 802 16 68 86 926 44 58 84 38135 50 225 337 407 526 48 99 741 824 93 982 94084 183 221 30 430 93 818 52 81 85102 79 80 223 31 76 427 633 43 732 42 98 894 927 86092 151 69 280 481 541 92 93 781 808 43 57 942 98145 51 222 43 — 477 541 607 820 945 51 60 77 94 88025 105 45 55 227 71 440 547 604 17 97 822 69 908 89000 — 136 254 301 472 834 981

90071 251 77 459 80 82 616 733 929 91019 32 54 197 272 328 80 463 504 629 32 38 971 72008 289 343 50 77 413 68 631 746 51 841 903 55 — 93067 207 89 401 538 734 94 932 94311 449 70 98 665 739 61 952 95127 355 416 500 53 67 719 27 838 966 71 96093 296 349 429 30 87 557 601 81 775 97 821 22 26 70 945 47147 368 585 616 43 715 98153 222 47 378 411 578 628 837 83 929 99139 260 555 721 892 921 74

100159 247 57 358 511 27 651 789 101100 134 70 262 89 409 75 554 658 82 97 711 892 102196 414 812 91 10375 110 292 97 331 474 665 779 84 834 104198 211 322 63 632 62 839 54 48 932 76 88 105187 468 50232 612 719 827 930 106014 45 87 100 37 365 501 05 39 601 45 793 872 107008 76 131 53 202 26 447 581 89 636 759 62 821 46 60 63 936 53 108079 100 127 37 297 352 72 736 59 959 65 109342 432 641 764 79 855 67 71 79 967 98

110118 43 98 226 38 309 97 481 79 97 539 640 89 772 894 111338 502 37 62 852 915 112131 257 348 72 522 632 840 51 113072 355 82 567 759 935 114301 75 413 75 670 90 115013 47 114 269 328 30 447 519 27 86 751 97 805 42 80 85 423 116086 110 204 85 358 95 523 30 712 117081 108 17 319 422 82 534 623 70 80 118058 65 268 513 70 687 938 119041 127 98 255 345 517 717 836 47 76 923 58 120002 43 133 57 7 0322 27 83 560 618 730 815 901 03 30

121039 232 81 97 527 680 89 772 812 122083 114 246 68 74 519 810 66 123184 103 490 643 981 124238 98 328 70 401 21 655 731 35 807 16 36 99 911 125072 651 743 823 943 55 126089 236 369 — 647 730 38 325 127171 208 24 365 582 604 743 842 50 901 128048 175 227 60 321 87 469 561 678 129013 79 178 248 300 04 30 804 83 539 931 951

130074 144 51 225 48 98 370 406 96 574 644 — 755 854 958 131019 235 41 483 545 4 775 714 28 387 929 132023 66 102 26 325 58 428 42 532 49 607 37 55 881 921 30 133006 380 794 96 819 934 134065 300 44 420 622 84 828 32 997 135243 332 519 782 931 32 91 136053 59 219 358 66 419 88 755 859 93 137074 486 610 72 701 813 64 969 139086 106 275 77 596 709 816 974 84 139027 41 67 68 138 58 338 44 75 180 512 17 603 933

140017 45 87 114 94 231 498 508 691 793 914 82 141002 39 74 78 405 528 47 684 954 142138 91 96 270 88 814 31 91 439 532 846 986 143105 297 390 471 507 32 88 699 725 869 144046 60 187 338 79 401 35 95 768 704 28 903 16 49 145015 128 57 240 377 408 596 720 28 838 948 146595 641 700 56 72 127074 271 317 508 66 620 742 980 97 — 148000 274 315 49 549 872 86 909 149011 89 117 272 558 822 751 889 991 94

150006 95 103 74 82 746 151052 61 82 131 91 295 345 403 41 556 805 94 980 86 512026 35 60 150 75 88 284 387 607 824 59 153089 147 226 — 356 415 83 531 643 65 704 85 94 824 154243 58 93 314 25 604 701 31 950 155006 75 224 316 23 49 468 703 943 156133 218 41 301 403 529 607 607 57 741 47 831 79 906 21 157028 115 215 689 760 912 26 85 158004 13 125 246 246 49 458 70 500 42 602 750 838 948 159024 72 163 69 580 — 641 929 160098 194 274 368 434 73 593 687 796 821 29 950 161018 153 83 302 463 91 596 615 55 738 65 968 162290 427 563 607 787 163233 304 29 91 421 74 79 616 826 976 16443 204 378 86 521 94 724 51 98 998 165192 321 8 6497 676 966 166019 100 329 413 29 505 23 628 44 849 — 167015 114 56 252 466 593 776 803 23 902 94 — 168010 103 77 204 58 86 534 62548 892 93 169011 155 63 211 833

170332 88 528 86 698 960 71 171048 95 149 69 362 76 83 86 512 608 89 723 35 67 917 35 172039 57 81 14770 279 336 469 77 92 94 685 96 746 877 917 61 173011 64 65 116 201 66 97 413 60 551 648 833 44 174040 111 489 508 675 76 764 74 175050 105 211 316 33 545 53 717 49 877 176004 414 33 60 594 995 177207 67 99 387 425 57 578 628 750 877 178028 35 86 164 78 148 529 94 909 68 179018 93 176 819 80 913 924 54

שטורמיש לעבען און ליבעס
פון א יודישען באַנקיר'ס טאָכטער אין דייטשלאַנד

(ענדע פון דער 5. זייט).

פון שפּיאָנאַזש־אַרבייט פאַר פראַנקרייך, ווי די שרייבערין דערציילט אין איהר אויטאָביאָגראַפיע, האָט מאַטעס דאָ פּשוט געוואָלט שאַנטאַזשירען, די אולשטיין־פירמע און געזוכט אַ גרויס פערדינסטעל פאַר מאַכען אַ שווייג, מיט אַט די „דאָקומענטען" האָבען זיך פרוי דר. אולשטיינס שונאים גענומען בענוצען, כדי אַרויסצוצווינגען אויף איהר אַ גט. און דערביי האָט איהר אויך געדראָהט די געפאַהר צו קריגען אַ האַרבע שטראָף, אויב די בעשולדיגונג זאָל זיך אַרויסצייגען צו זיין אמת, דר. פראַנץ אולשטיין האָט אָבער געהאַלטען מיט זיין יונגער פרוי און דער וויל איז דער פערשטיקטער קאַמף אין דער אולשטיין־משפחה אַרויס אין דער עפענטליכקייט. ביידע צדדים האָבען אַנגעשטעלט די בעסטע אַדוואָקאַטען און זיך גענומען גרייטען צו דער שלאַכט, און ד״ר פראַנץ. דער שרייבעריינס מאַן, וועלכער האָט געהאָלפען בויען די אולשטיין־פירמע, איז אויסגעשלאָסען געוואָרען פון דער פערוואַלטענדיגער קאָרפּערשאַפט, פון'ם פערלאַג, וואו ער איז יאָהרעלאַנג געווען דער הויפּט, זיינע אייגענע ברידער און פלימעניקעס האָבען דערצו מיטגעהאָלפען. עס זענען געפלויגען אַנקראַגעס פון דייטשלאַנד קיין פראַנקרייך און ענטפערס אויף צוריק. לעאָן בלום האָט פערטראָטען דר. אולשטיין און זיין פרוי אין פראַנקרייך. דאָס ערגסטע איז געווען וואָס עס איז שווער צו בעווייזען אַז איינער איז נישט געווען קיין שפּיאָן, ווי צו בעווייזען אַז יאָ. די פרוי דר. אולשטיין האָט מעהר נישט געקענט אַריבערטראָגען די מלחמה אַרום איהר און זי האָט מיט צופרידענקייט אויסגענוצט דר. בערנהאַרדס נייגונג צו שליסען שלום. ווייל דער סקאַנדאַל, וועט ער וואָלט זיך נאָך מעהר פערשפּרייט איז געווען אַ שטער צו זיינע פּאָליטישע אַמביציעס די דאָזיגע שלום־פערהאַנדלונגען, אָהן זיין וויסען און אָהן זיין צושטימונג, האָבען אַזוי געווירקט אויפן אַלטען דר. אולשטיין אַז ער איז פלוצים אַרויסגעטראָטען קעגען זיין יונגער פרוי, וועלכע ער האָט אַזוי שטאַרק בעשיצט און פאַר איהר אַזוי פיל מקריב געווען, פאַר איהם איז זי איצט געווען אַ פעררעטערין, זי איז דאַן גלייך אַוועק קיין לאָנדאָן און דאָרט האָט זי בעקומען פון איהר מאַן אַ פאָרשלאַג, אַז זיי זאָלען זיך גט'ן. אַ לאָנדאָנער אַדוואָקאַט איז בעשטימט געוואָרען צו מאַכען די געהעריגע אַראַנזשירונגען, די בעדינגונגען זענען אָבער געווען אַזעלכע, וואָס האָבען די יונגע פרוי נישט בלויז נישט צופרידענגעשטעלט, נאָר זי אויך שאָקירט. דער אַלטער האָט זיך אונטערגעגעבען און ענדליך איז דער גט אָפיציעל בעשטעטיגט געוואָרען.

דאָס איבעריגע דערציילט איז בלויז דער סקעלעט פון דער אויטאָביאָגראַפיע, וואָס איז אַנגעפּיקפּוזט מיט מערקווירדיג־אינטערעסאַנטע איינצעלהייטען און עפּיזאָדען. מען זעהט פאַר זיך אַ פרוי מיט אויסערגעוועהנליכע בעגאַבונגען, אין אַ נאָרמאַלער געזעלשאַפט וואָלט אַ מענש מיט איהרע פעהיגקייטען געקענט ווערען אַ ווירקליכער קאָנסטרוקטיווער כוח, האָט זי אָבער געלעבט אין אַ צייט פון צעפוילונג און צופאַלונג און דער וועג פון איהר לעבען איז געגאַנגען קרום און זיגזאַגיש, ווי דער וועג פון דעם אסימילירטען און האַלב־אַסימילירטען טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג פון דייטשלאַנד, וואָס האָט נאָכדעם געקראָגען דעם שטאַרקסטען קלאַפּ, ווען היטלער און זיין באַנדע זענען געקומען צו דער מאַכט.

מ. וויזשניצקי.

מעלדונג

נעז. קולטור-ליגע זאַכאָדניע 68

פויערמאַן קאָנצערט: די געז. קולטור ליגע גיט אַרויס הנחה בילעטען אויף דעם קאָנצערט פון וועלט-בעריהמטען פידלער ז. פויערמאַן אויף דאָ נערשטאָג ד. 17 אין פילהאַרמאָניע.

גאַסט אויפטריטען פון א. מאַרעווסקי און רחל האָלצער: די געז. ק. ל. גיט אַרויס הנחה בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען פון דער סאַוויעטישער פּיעסע „דאָס לעבען רופט" מיט די בעריהמטע אַרטיסטען א. מאַרעווסקי און רחל האָלצער אין די הויפּט ראָלען.

אויספלוגען: די טוריסטיק סעקציע ביי דער געז. ק. ל. אָרדענט איין מיטוואָך ד. 16-טען 11 פריה אַן אויספלוג קיין פאַביאַניץ צו בעזוכען די פּאַפּיר און צעלולויד פאַבריק און די פאַבריק פון עלעקטרישע לעמפּלעך „אָסראַם".

הנחה בילעטען: די געז. ק. ל. גיט אַרויס הנחה בילעטען אין אַלע בעסטע קינאָ'ס און אויף אַלע פאָרשטעלונגען פון טעאַטער „ראַזמאַיטאָשטשי" בילעטען צו בעקומען אין סעקרעטאַריאַט זאַכאָדניע 68 יעדען טאָג פון 10–2 און 4–10. 117

Dr.
Wołkowyski
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל - גאַס 11, טעל. 238-02
נעהמט אָן אין הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוועכע
נעמט אָן פון 8–12 ביי טאָג און פון 4–9 אָוונד.

קראָנג-קינא
CAPITOL
זאַוואַדזקאַ 16

היינט פּרעזענטירען!
„פון אָוונד ביז האַלבנאַכט"
רעזשיסירט: E. LEISEN — ליבעס-דראַמע אויפ'ן גרונד פון דער פּראַכטיגער רעוויע, אין די הויפּט-ראָלען: CARL BRISON אַרטיסט, זינגער און טענצער.
אויסערן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאַבע פון P.A.T. ווי אויך אַקטואַליטעטען פון FOX
אַנהויב אין געוו. טעג 4.30 נאָכמ., שבת און זונטאָג – 12.30 בייטאָג. דער זאַל איז שטאַרק בעהייצט.

Dr.
J. Neuman
כירורג
(וועלכער אָרדינירט אין שפּיטאָל אויף דרעווגאָווסקאַ) 60
נעמט אָן אין דערהיים פון 5–8 אָוונט.
זאַכאָדניאַ 57, טעל. 128-95

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעמט אָן פון 4–8 אָוונד.

פּריוואַט-קליניק
פון האַלז-, נאָז- און אויערען-קראַנקהייטען 68
Piotrkowska 55
Telefon 174-74
Dr. Dr. A. WOŁYŃSKI, J. IMICH.

Dr. med.
D. ROZENCWAJG
וואוינט יעצט אויף
72 פּילסודסקיעגאָ 72
(וושכאָדניאַ) פּאַרט 2-טען שטאָק טעלעפאָן 128-74.

LABORATORJUM ANALIZ LEKARSKICH
„HIGJENA"
Gdańska 31a, tel. 192-64
עפען אַ גאַנצען טאָג. נעמט אָן אַלערליי אַנאַליזען פאַר אונטערזוכונגען — ביל: נערע פּרייזען.

GABINET SWIATŁOLECZNICZY
עלעקטרישע בעשטראַלונגען, קווארץ-לאָמפּען, סאָלוקס, דיאַטערמיע.
Gdańska 31a, parter, tel. 192-64
עס ווערט אַרויסגעבאָרגט קווארץ-לאָמפּען אַהיים.

Szkoła Powszechna
— i —
GIMNAZJUM MĘSKIE
z prawami gimnazjów państwowych
Tow. Szerzenia Oświaty i Wiedzy Techn. wśród Żydów w Łodzi
POMORSKA 46-48, tel. 106-64.
איינשרייבונגען פון קאַנדידאַטען נעמט אָן די שול-קאַנצעלאַריע, פּאָמאָרסקאַ 46, טעגליך פון 9–2 נאָכמיטאָג. 116

קליינע אַנאָנסען
1 זלאָטי אַנ'אַנאָנס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

א רעליגיעזער יוד קען בעקומען אַנ'איינרייזע-ערלויבניש פאַר זיך און זיין פאַמיליע. אָפּפערטען אונטער „30 יאָהר אַלט אין אדם. 5775

Zagubiona została matrykuła szkolna VI klasy gimnazjum I. Kacenelensona, na nazwisko Abr. Eksztajna. 5784

בוכהאַלטערען מיט לאַנגיאָהריגער פּראַקטיק אונטעררריכטען בוכהאַלטעריע, קאָרעספּאָנדענץ און שטייער-געזעץ. עס מען אָן צו פיהרען ביכער לויט די פאָרשריפטען פון דער שטייער-מאַכט. בילאַנסען און רעוויזיעס. מעסיגע פּרייזען ערפאָלג געזיכערט. בידערמאַן, פּילסודסקיעגאָ 68/70 וו. 52 5749

געלעגענהייטליך ביליג צו פערקויפען אַ וואַטאַלין-פאַבריק, וועלכע בעשטעהט פון 2 ראַשעל-מאַשינען מיט אַלע דערצו נויטיגע מאַשינען. צו ערפאַהרען ביי פיין, פּוילנאַצנאַ 10. 5772

סוחרים, פאַבריקאַנטען און אַנגעשטעלטע! בוכהאַלטער-בילאַנסיסט פיהרט האַנדעלס-ביכער לויט די שטייער-געזעצען שטונדענווייזע, און גלייכצייטיג לערנט אויס די אייגענטימער פּערזענליך אַנגעשטעלטע זעלבסטשטענדיג אַליין וויטער צו פיהרען, פאַר אַ קליינעם אָפּצאָהל. קורס מאַשין-שרייבען 10 זל. אינפאָרמאַציעס אין ביוראָ צעגעלניאַנאַ 25. 5770

Lekcje hebrajskiego i angielskiego. Postępy gwarantowane. Ceny przystępne. Narutowicza 11 m. 4, front. Zgłoszenia 5–6 popoł.

פרייע פּאָסטענס

אַנ'עלעקטראָ-מאָנטער קען זיך מעלדען צעגעלניאַנאַ 17, וו. 37, 3-טער איינגאַנג, רעכטס, פּאַרטער

לאָקאַלען

אַ לאָקאַל פון 1 צימער צו פערמיטען פאַר געשעפט, פּראַצאָווניע אָדער סובלאָקאַטאָר. נאָוואָמיעסקאַ 19, וו. 70, אין 3. הויף, ביי גרינבערג. 5785

אָבצוגעבען אַנ'אָרט צו שלאָפען פאַר אַ מאַנספּערזאָן אָדער פרוי געגען מאָנאַטליך. צו ערפאַהרען זל. 1. מאַי 2, וו. 4, פּאַרטער.

פערשידענעס

קינדערלאָזע מענשען, וועלכע וואָלטען געוואָלט אַדאָפּטירען, עווענטועל דערציהען אַ 3-יעהריג יונגעלע פון בעסערע עלטערן, קענען אָבגעבען שריפטליכע אָפּפערטען אונטער „ערציהונג".

איך זוך אַ פּערזאָן, וועלכער קען מיטנעהמען אַ פרייליין קיין ארץ ישראל און בין בערייט צו בעצאָהלען יעדען פּרייז. — אָפּפערטען אין אַדמיג. פון דער צייטונג אונטער „E. F." 5788

אַ פאַמיליע קען בעקומען אַנ'איינרייזע-ערלויבניש קיין ארץ ישראל. אָפּפערטען סוב „סאָליד" אין אַדמיג.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים - ספּעציאַליסטען
זגערזשער 17
טעל. 116-33
רענטגען-קאַבינעט
ווענעראָלאָגישעס אַמבולאַטאָריום
פון 9 פריה ביז 8 אַ זייגער אָוונט.
וויזיט 3 זל.

לעטשניצע
פאַר ווענעריש קראַנקע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 122-78
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד.
ווענעריש-קראַנקע, מענער-שוועכע און הויט-קראַנקהייטען
אַנאַליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאַציע
איז טעטיג א גאַנצען מעת לעת
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל
אַ בעראַטונג 3 זל.

לעטשניצע
פאַר ווענעריש קראַנקע
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
Poradnia Wenerologiczna
זשעלאַנאַ 2–פּיעטריקאָווער 47
טעל. 189-33
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוונד
ווענעריש-קראַנקע, מענער-שוועכע און הויט-קראַנקהייטען.
אַנאַליזען פון בלוט און אורין.
פרויען און קינדער נעמט אָן אַ פרוי דאָקטאָר
א בעראַטונג 3 זל.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין-קראַנקהייטען
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אָן פון 2–3 און פון 6–8 אָוו.

ברוך-קראַנקע!!!

J. Rapaport

ערשטע און איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט אין לאָדז, פון דעם איז גאַנץ פּוילן בעריהמטען ספּעציאַליסט אָרטאָפּעד דיר. י. ראַפּאָפּאָרט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאָהר און איז געוואָרען אַנערקענט פון פיל בעוואוסטע פּראָפעסאָרען.

ברוך-ליידענדע! ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע גומי האַל-באַנדאַזשען פון מיין אָרטאָפּעד. האַל-אַנשטאַלט בעזייטיגען אָהן שום אָפּעראַציע, ראַדיקאַל שנעל און זיכער מיט דעם גרעסטען ערפאָלג, די שווערסטע, נעגלעקטע און פעראַלטערטע ליידענדע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספּעציעלע אָרטאָפּעד. האַל-באַנדאַזשען פאַר צו ריקגעקומענע ברוכען נאָך אָפּעראַציעס, ווי אויך ספּעציעלע אינדיווידועלע צוגעפּאַסטע אָרטאָפּעד. בויך-באַנדאַזשען געגען אַראָפּלאָזען זיך פון מאָגען און קישקעס.

פאַר קאַליקעס. הויקערס און אַלערליי פעהלער פון גוף!

אין מיין אָרטאָפּעד. הייל-אַנשטאַלט ווערען אויסגעפּרובט די היילבעסטע און פון פיל פּראָפעסאָרען אַנערקענטע מעטאָדע ספּעצ. אָרטאָפּעד. האַל-גאָרטעלען פאַר פערקרימונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין-שווינדזוכט, ליימונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואַקסענע קינסטליכע הענד (פּראָטעזען) און פיס, ווי אויך די פּראַקטישסטע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען פאַר שמערצליכע פלאַטפיס לויט גיפּס-מאָדעל.

אכטונג! אַלע קראַנקע אין מיין אָרטאָפּעד. הייל-אַנשטאַלט, ווערען נאָר פון מיר פערזענליך בעהאַנדעלט.
30 יעהריגע פּראַקטיק. פולע גאַראַנטיע!
ערמעסיגטע פּרייזען! עמפּפאַנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוו.
עס ווערען אויך אָנגענומען מיטגלידער פון אובעזפּ. ספּאָל. (קאַסע-כאָריך). אכטונג!

ערשטע און איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט אין לאָדז
Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

דאַנקזאָגונג.
איך בעשטעטיג דערמיט, אַז מיין שוועסטער-טאָכטער ראָבעלא בערלינסקאַ, 5 יאָהר אַלט וואָס האָט געליטען אויף שווינדזוכט פון רוקען-געלענקען, איז געוואָרען פערזעהן מיט אַ הייל-אָרטאָפּעד-אַפּאַראַט דורך דעם בעקאַנטען ספּעצ. ה' דיר. י. ראַפּאַפּאָרט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10 און דער ה' ד״ר מאַטאַשעווסקי, כירורג אין לאָדז, האָט פעסטגעשטעלט, אז דער אָנגעלעגטער אָרטאָפּעדישער אַפּאַראַט איז ווירקליך אַ גרויס אָרטאָפּעדיש ווערק. דאַנקענדיג דורך דעם האַרציג דעם ה' דיר. י. ראַפּאַפּאָרט אַלס בערימטען ספּעציאַליסט אויפ'ן געביט פון אָרטאָפּעדיע און עמפּפעהל איהם קראַנקע אויף שווינדזוכט פון ביינער, פערקרימונגען און פון אַלערליי אַנדערע ליימונגען.

Natan Berliński
Ceglana 5.
Łódź, dn. 1/1 1935.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.